

curier economic legislativ

contract. economic

Aspecte particulare în modificarea sarcinilor de plan și a contractelor economice

Modificarea sarcinilor de plan și a contractelor economice se poate realiza numai în cadrul legal stabilit prin Legea nr. 14/1971 și Legea nr. 71/1969.

Referindu-ne la modificarea sarcinilor de plan, reamintim că, potrivit art. 100 din Legea nr. 14/1971, repartițiile pot fi modificate sau anulate de către coordonatorii de balanțe „numai în cazurile în care această măsură este consecința modificării unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emise de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe”. De asemenea, prin ultimul alineat al articolului citat, se interzice modificarea sau anularea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe după expirarea perioadei pentru care acestea au fost emise.

În aplicarea acestor dispoziții legale, organele arbitrale sesizate cu rezolvarea litigiilor patrimoniale, cercetează dacă modificările sau anulările de repartiții au fost date cu respectarea dispozițiilor normative susmenționate. Cele emise cu nesocotirea legii sînt înlăturate, în sensul că nu li se recunosc efecte asupra contractelor economice încheiate. Asemenea soluții se înscriu pe linia constantă a practicii arbitrale în materie. Cităm, în acest sens, Decizia primului arbitru de stat nr. 327/1980 prin care s-au reținut următoarele: „În ce privește anularea cantității de 663 tone sîrmă, nu se dovedește că a fost făcută cu respectarea metodologiei de rigoare de către organele competente, modificîndu-se corespunzător și balanța”.

Problema se pune în alți termeni dacă modificarea sau anularea repartiției se emite în scopul de a repara o greșală săvîrșită de către coordonatorul de balanță, cu prilejul emiterii repartiției. Ne referim la situația în care repartiția a fost — din eroare — emisă în neconcordanță, cu prevederile balanței materiale aprobate. Considerăm că, într-o asemenea situație, nu sînt incidente dispozițiile suscitute ale art. 100 din Legea nr. 14/1971.

Într-adevăr, potrivit acestui text legal, repartițiile se emit „pe baza resurselor și destinațiilor din balanțele materiale aprobate”. Rezultă deci, că o repartiție emisă — din eroare — cu nesocotirea acestor resurse și destinații, cu alte cuvinte, o repartiție emisă cu încălcarea prevederilor balanței aprobate nu poate să producă efecte juridice. Altfel spus, repartiția respectivă este nulă, deoarece a fost emisă cu nesocotirea legii. Așadar, actul prin care coordonatorul de balanță revine asupra repartiției emise nu

este, în realitate, un act de modificare sau de anulare a acesteia. El are, de fapt, semnificația revocării actului de planificare emis fără temei și, ca atare, nu poate fi supus condițiilor impuse de lege pentru modificarea sau anularea valabilă a repartițiilor. Dealtfel, în mod practic, consecința va fi aceeași și în cazul în care nu se revine asupra repartiției greșit emise. Aceasta va fi socotită nulă ca urmare neconformității ei cu balanța aprobată, contractul încheiat de părți suferind consecințele corespunzătoare.

Cu toate acestea, considerăm necesară și utilă revenirea coordonatorului de balanță asupra repartiției emise greșit, întrucît părțile chemate să îndeplinească sarcina de plan află cu un moment mai devreme și fără nici un echivoc viciile conținute de repartiția în cauză, putînd lua astfel, cît mai operativ, măsuri pentru modificarea sau anularea contractului economic pe care l-au încheiat.

Cît privește modificarea contractelor economice, art. 28 din Legea nr. 71/1969 interzice modificările unilaterale, precizînd, totodată, că modificarea contractului nu se poate face dacă aceasta privește elemente cuprinse în balanțe materiale și în repartiții.

La acestea se adaugă obligativitatea punerii de acord a conținutului contractului economic încheiat cu prevederile repartiției modificate.

Deseori, această punere de acord prin modificarea contractului se face de drept, fără aportul părților. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 329/1980 s-au reținut următoarele: „Fiind vorba de o modificare a actului administrativ de planificare care a stat la baza încheierii contractului, acesta s-a modificat de drept, situație în care nu mai era necesară încheierea unui act adițional, cu atît mai mult cu cît, s-a operat o reducere a cantității repartizate și nu suplimentarea acesteia”.

Situația este similară în cazul priorităților stabilite de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în baza art. 132 din Legea nr. 14/1971. Acest text legal îndreptățește ministerul amintit să emită decizii obligatorii cu privire la modificarea repartițiilor și adaptarea corespunzătoare a unor contracte încheiate, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională. Textul mai prevede că părțile sînt îndatorate să pună de acord contractul cu decizia dată.

Omisinea părților de a proceda astfel rămîne, de regulă, fără consecințe. Arbitrajul, cu prilejul rezolvării litigiului privind modul de executare a contractului, stabilește modul cum s-au modificat, ca urmare deciziei date, obligațiile contractuale.

Frecvent, decizia Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe cuprinde o stabilire, pe unitățile beneficiare, a cantităților de produse care se vor livra de către o anumită furnizoare într-o perioadă de timp (de pildă, lună sau trimestru). O asemenea măsură modifică contractele economice prin în-

Supliment la

nr. 25 1983

Revista
ECONOMICA

locuirea cantității de produse prevăzute în fiecare contract, cu cantitatea prevăzută în decizia ministerului amintit pentru perioada respectivă.

Ca urmare, analiza îndeplinirii obligațiilor contractuale se face în raport cu cantitățile de produse astfel stabilite, unitatea furnizoare fiind ținută să răspundă în legătură cu ceea ce nu a livrat la termen din cantitățile stabilite în favoarea fiecărei unități beneficiare prin decizia Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Dezvoltările de mai sus s-au referit la ceea ce constituie modificarea contractelor economice prin „influența directă a modificării sarcinii de plan”. Dar aceste contracte se modifică și prin ceea ce constituie — potrivit unei tehnologii consacrate — „influența indirectă a modificării sarcinii de plan”.

„Influența directă” are loc atunci când se modifică sarcina de plan care stă chiar la baza contractului în cauză. Adică, se modifică repartitia în temeiul căreia au încheiat părțile contractul respectiv.

În cazul „influenței indirecte, aparent, sarcina de plan care stă la baza contractului în cauză nu suferă schimbări. Formal deci, această sarcină de plan rămâne nemodificată. Ceea ce se modifică este o altă sarcină de plan care însă, prin efectele sale, modifică implicit sarcina de plan care stă la baza contractului în discuție.

Practica arbitrală a reținut, în mod constant, efectele „influenței indirecte a modificării sarcinii de plan”. Astfel, în fosta Instrucțiune P.A.S. nr. 28/1955 se evoca îndatorirea organelor arbitrale de a ține „seama de aceste realități economice atunci când constată efectele obligațiilor și să delimiteze efectele după influența indirectă pe care măsura legală o produce în raporturile dintre diversele întreprinderi și organizații socialiste”. Ideea a fost reluată și în fosta Instrucțiune P.A.S. nr. 1/1974 în care se arată că „anularea unor sarcini de plan, pe lângă efectele directe pe care le produce asupra contractelor încheiate pe baza lor, poate produce și o influență indirectă asupra altor contracte economice”.

Pentru ca să se producă modificarea contractului economic prin influență indirectă, se cer îndeplinite două condiții:

a. Prima sarcină de plan să fie afectată de un act de planificare modificator care să emane de la un organ de planificare care — prin poziția sa în ierarhia organelor statului — să fie competent să emită acte de planificare ce se impun, în mod obligator, și unităților socialiste, părți în contractul economic care se modifică prin influență indirectă. Contrar, dacă organul de planificare care a decis modificarea sarcinii de plan nu are calitatea de a emite acte de planificare obligatorii și pentru părțile din contractul economic care ar urma să se modifice prin influență indirectă, o atare modificare nu are loc. Astfel, de pildă, dacă modificarea sarcinii de plan este decisă prin decret sau H.C.M., datorită poziției organelor respective și a competențelor lor, actele de modificare se impun tuturor, adică, atât unităților socialiste nemijlocit vizate în actele respective, cât și unităților socialiste asupra cărora acele acte produc efecte prin influență indirectă. Asemenea consecințe nu se pot recunoaște, în toate cazurile, modificărilor de sarcini de plan decise la nivelul unor ministere, întrucât acestea, afară de situațiile expres reglementate de lege (cum este, de pildă, cea prevăzută de art. 132 din Legea nr. 14/1971 la care s-a făcut referire mai sus), nu sînt competente să dispună modificări de sarcini de plan cu efecte, prin influență indirectă, asupra unor unități socialiste aflate în subordinea altor ministere.

b. Este necesară existența unei legături cauzale între modificarea expresă a unei sarcini de plan și modificarea implicită a sarcinii de plan care se află la baza contractului economic ce se modifică prin influență indirectă. Așa, de pildă, modificarea prin decret a unei sarcini de plan de investiții poate afecta toate sau numai unele dintre sarcinile de plan de aprovizionare stabilite prin acte administrative de planificare subsecvente. Pentru a se reține efectele produse pe calea influenței indirecte, trebuie să se

stabilească existența legăturii cauzale între modificarea, prin decret, a sarcinii de plan, de investiții și modificările ce se produc, implicit, în privința sarcinilor de plan de aprovizionare. Identificarea acestei legături este imperios necesară pentru a nu se pune pe seama modificării prin influență indirectă și deci, de a se exclude din sfera legăturii cauzale, acele neîndepliniri de obligații contractuale care nu au fost determinate de modificarea sarcinii de plan, ci de alte împrejurări.

I. ICZKOVITS

financiar

Executarea hotărîrilor arbitrale

Spre deosebire de sentințele pronunțate de către instanțele judecătorești, hotărîrile arbitrale sînt definitive chiar pe data pronunțării lor, așa cum prevede art. 28 din Legea nr. 5/1954.

Ele sînt, în același timp, executorii în sensul că trebuie executate de îndată. Conform art. 53 din Regulile procedurii arbitrale, un alt moment al executării se justifică numai atunci când însăși hotărîrea cuprinde precizarea că executarea ei se va face ulterior, la o dată stabilită.

Date fiind specificul raporturilor dintre unitățile socialiste, executarea hotărîrilor arbitrale se face, de regulă, voluntar, în sensul că partea litigantă care a fost obligată la o anumită prestație, o execută de bună voie. Acesta este motivul pentru care executarea silită a hotărîrilor arbitrale a fost reglementată ca formă subsidiară de executare. Ea se realizează prin bancă sau cu ajutorul executorilor judecătorești.

Obligația băncii de a executa — chiar și împotriva voinței unității debitoare — hotărîrile arbitrale prin care se obligă la plata unor sume de bani este prevăzută de art. 28 din Legea nr. 5/1954.

În actualele Norme metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste s-a prevăzut, la pct. 122, că dispoziția de încasare întocmită de către unitatea socialistă în favoarea căreia s-a pronunțat hotărîrea arbitrală se decontează fără avizarea plătitorului atunci cînd este însoțită de o hotărîre arbitrală, ori numai de dispozitivul acesteia, investită cu formula legală de executare prin bancă.

Rezultă deci, că decontarea se face fără acceptare, plătitorul — unitate socialistă debitoare neputîndu-se opune, în raporturile sale cu banca, executării silite a hotărîrii prin care a fost obligat la plata unei sume de bani.

În ipoteza în care banca plătitorului nu poate proceda la decontare — deci, la executare silită — datorită lipsei disponibilului în contul acestuia, se întocmește, și se trimite în termen de cel mult 7 zile o înștiințare adresată băncii care deservește unitatea socialistă creditoare. Dispozițiile de încasare nedecontate se păstrează la cartotecă în vederea executării lor, pe măsura creării disponibilului și ținînd seama de ordinea legală în care trebuie efectuate plățile.

În ceea ce privește hotărîrile arbitrale care vizează activitatea de investiții, executarea lor se efectuează de bancă după ce s-a verificat existența condițiilor legale de finanțare și creditare. Acesta este motivul pentru care, în opinia noastră, organele arbitrale nu trebuie să pronunțe, în materia investițiilor, hotărîri, de obligare la plată, decît în măsura în care băncile finanțatoare confirmă că sînt întrumite condițiile legale pentru decontarea sumei la plata căreia urmează să fie obligată o unitate socialistă. Contrar, se ivesc impedimente în calea executării iar banca poate solicita exercitarea dreptului de control asupra hotărîrii respective.

Art. 70 din Regulile procedurii arbitrale prevede că măsurile de executare dispuse de organele Arbitrajului de Stat „se vor aduce la îndeplinire de către executorii jude-

cătorești, cu excepția cazurilor de executare prin bancă“.

Deci, prestațiile care nu au ca obiect plata unei sume de bani sînt susceptibile de executare prin executării judecătorești. Asemenea executări au loc în special în cazul hotărîrilor arbitrale prin care partea este obligată la predarea unor bunuri cert determinate sau la eliberarea unor terenuri sau spații cu altă destinație decît locuința.

Executarea silită a hotărîrilor arbitrale nu este posibilă oricînd, întrucît dreptul de a cere executarea este supusă prescripției prevăzute de art. 54 din Regulile procedurii arbitrale: „Dreptul de a cere executarea silită a hotărîrilor arbitrale se prescrie prin trecerea unui an de la pronunțarea, afară numai dacă prin hotărîre s-a stabilit un anumit termen pentru executare, în care caz prescripția va începe să curgă de la acest termen“.

Termenul de prescripție începe să curgă, deci, de la pronunțarea hotărîrii, iar nu de la comunicarea ei. Dacă s-a stabilit prin hotărîre o anumită dată de executare, prescripția va începe să curgă de la acea dată.

În ceea ce privește cursul prescripției dreptului de a cere executarea silită, Regulile procedurii arbitrale, reglementează, prin art. 57, un caz special de suspendare: „În cazul cînd copia legalizată s-a pierdut din alte cauze decît din faptul creditorului, iar acesta, aflînd pierderea, cere fără întîrziere organului arbitral respectiv eliberarea unei noi copii legalizate, prescripția prevăzută de articolul 54 este suspendată pe timpul dintre pierderea primei copii și eliberarea celei de a doua“.

Pentru înțelegerea adecvată a textului reprodus este necesar să ne referim și la dispozițiile art. 58 din aceleași reguli, potrivit cu care, în caz de pierdere a hotărîrii investite pentru executare, partea interesată poate cere iar arbitrajul poate dispune „cu citarea părților eliberarea unei noi copii legalizate de pe hotărîre, dacă se va dovedi că acea hotărîre nu a fost executată și că dreptul la executare nu s-a prescris“.

Pentru ca prescripția să fie suspendată este necesar ca neexecutarea hotărîrii în cauză să se datoreze pierderii copiei titlului. În măsura în care titlul nu a fost pierdut, suspendarea poate interveni numai în cazul cînd sînt înlînțite condițiile prevăzute de art. 13 din Decretul nr. 167/1958.

Dar simplul fapt al pierderii titlului nu este suficient pentru a se reține suspendarea prescripției dreptului în executare silită.

Mai este necesar — potrivit textului — ca pierderea să nu fie imputabilă creditorului, culpa acestuia excluzînd posibilitatea de a beneficia de suspendare.

În sfîrșit textul citat impune ca unitatea creditoare să ceară fără întîrziere organului arbitral competent eliberarea unei noi copii a titlului. Diligența care se cere în această privință se raportează la data cînd creditorul a aflat despre pierderea titlului care, din această cauză, a rămas neexecutat. Cu alte cuvinte, cursul prescripției nu se consideră suspendat dacă titlul s-a pierdut din vina creditorului ori dacă acesta, deși cunoaște faptul pierderii titlului, nu cere neîntîrziat eliberarea unui nou titlu sub forma copiei legalizate a hotărîrii.

Efectul suspendării este limitat în timp la intervalul dintre pierderea primei copii a hotărîrii și eliberarea celei de a doua. După încetarea efectului suspendării, prescripția își reia cursul și se împlinște la sfîrșitul termenului de un an, cu precizarea că în calcularea cursului prescripției se are în vedere numai timpul scurs înainte de pierderea primei copii a hotărîrii și cel scurs după eliberarea celei de a doua copii.

Cursul prescripției în materie de executare silită poate fi afectat nu numai de suspendare, ci și de întrerupere.

Potrivit art. 16 lit. c din Decretul nr. 167/1958, prescripția se întrerupe printr-un act începător de executare. În materia de care ne ocupăm constituie, neîndoiește, un act începător de executare, depunerea la bancă a dispoziției de încasare însoțită de copia hotărîrii arbitrale investită cu formula legală de executare, așa cum prevede pot. 122 din normele citate.

Considerăm, de asemenea, că prescripția se întrerupe prin îndeplinirea formelor legale de executare prin executării judecătorești.

În sfîrșit, chiar și în ipoteza în care nu acționează suspendarea sau întreruperea cursului prescripției, unitățile socialiste creditoare pot evita consecințele prescripției dreptului la executare silită recurgînd la instituția repunerii în termen.

Conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, organele arbitrale pot, în cazul în care constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să încuviințeze, chiar din oficiu, executarea silită a hotărîrii.

Regulile procedurii arbitrale indică calea de urmat și în ipoteza în care una sau mai multe părți litigante au fost supuse reorganizării după pronunțarea hotărîrii, dar înainte de executarea acesteia.

Această din urmă circumstanțiere este foarte utilă dacă avem în vedere faptul că în ipoteza în care reorganizarea a intervenit anterior rezolvării litigiului, organul arbitral, pe baza probelor depuse de către părți, trebuie să ia măsuri pentru introducerea în cauză a unităților care le-au succedat pe cele inițiale prin efectul reorganizării și să pronunțe hotărîrea față de părțile care sînt realmente titulare de drepturi și obligații în urma reorganizării. Contrar, hotărîrea este susceptibilă de desființare în cadrul exercitării dreptului de control.

Cît privește hotărîrile pronunțate și executate înainte de reorganizare, nu se pune problema vreunei rectificări, consecințele executării hotărîrilor urmînd să se reflecte în patrimoniul unităților socialiste rezultate în urma reorganizării, în condițiile Decretului nr. 31/1954.

Revenind însă la ipoteza prevăzută de art. 52 din Regulile procedurii arbitrale arătăm că potrivit acestui text legal, „în cazul în care, după pronunțarea hotărîrii, vreuna din părțile în litigiu a fost supusă reorganizării, hotărîrea neexecutată încă va fi rectificată pe numele succesivului sau succesivilor în drepturi și obligații ale acelei părți“.

Sesizat de cererea părții interesate, arbitrul care a pronunțat hotărîrea va proceda la rectificarea, însă, totdeauna, cu citarea părților“.

Considerăm că măsurile dispuse conform celor de mai sus pot constitui și ele obiectul sesizărilor în vederea exercitării dreptului de control.

H. MATEI

Jurisdicții

Rolul activ al arbitrajului

Rolul activ al arbitrajului în rezolvarea litigiilor dintre unitățile socialiste, în combaterea cauzelor care generează deficiențe, este consacrat prin dispozițiile art. 20, 21, 25 și 26 din Legea nr. 5/1954 și art. 7, 27, 28, 29, 30, 37, 39, 40 și 42 din Regulile procedurii arbitrale.

În cele ce urmează ne vom referi la unele aspecte care demonstrează conținutul și limitele rolului activ al arbitrajului.

1. Introducerea unor părți în cauză.

Manifestare a oficialității proprii litigiului arbitral, posibilitatea introducerii unor părți în cauză din inițiativa arbitrajului apare ca o consecință firească a dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 5/1954, potrivit cu care cînd se constată că legalitatea socialistă, disciplina de plan, disciplina contractuală, principiul gospodăririi socialiste sau proprietatea socialistă au fost încălcate, arbitrajul are dreptul să ia în examinare cazul din oficiu. Introducerea în cauză din oficiu este expres reglementată de art. 30 din Regulile producției arbitrale.

Ca atare, organul arbitral nu trebuie să se considere angajat numai în limitele în care părțile au înțeles să-și valorifice pretențiile. Aceasta se referă atât la citimea pretențiilor, cât și unitățile socialiste implicate în litigiu.

Necesitatea de a introduce în cauză toate unitățile socialiste care au vreo legătură sau răspundere în privința obiectului litigiului este atât de stringentă încât introducerea în cauză poate avea loc în orice fază a litigiului arbitral. Această latură a rolului său activ arbitrajul o manifestă cu, deosebire în litigiile având ca obiect pretenții rezultând din lipsuri cantitative sau calitative constatate și reclamate la produsele livrate. Practica arbitrală este orientată în sensul că — în această categorie de litigii — este obligatorie introducerea în cauză a tuturor unităților (furnizoare, prelucrătoare, depozitare, de transport etc.) care puteau contribui — în vreun fel — la producerea lipsurilor. Aceasta — în vederea rezolvării complete și corespunzătoare a tuturor aspectelor și implicațiilor, pentru stabilirea cauzelor reale care au determinat deficiențele. De asemenea, răspunderea este localizată la partea realmente în culpă, excluzându-se eventuale pretenții care s-ar formula ulterior, pe calea regresului.

Rolul activ al arbitrajului prin introducerea în cauză din oficiu poate fi exercitat numai cu respectarea dispozițiilor legale incidente în materie.

Astfel, introducerea în cauză se dispune cu respectarea termenelor de prescripție, deoarece dispozițiile normative din acest domeniu, datorită caracterului lor imperativ, se impun tuturor, inclusiv organelor arbitrale. Ca atare, unitatea socialistă pârîtă nu poate fi obligată la plata vreunei sume dacă sesizarea din oficiu nu s-a făcut în cadrul termenului de prescripție.

De asemenea, stabilirea calității procesuale a părților, ca urmare introducerii în cauză din oficiu, se face în raport cu părțile între care există raporturi juridice, astfel încât raporturile procesuale să corespundă modului cum s-au legat raporturile juridice vizând răspunderea contractuală sau delictuală a părților. Această necesitate impune, uneori, modificarea, din oficiu, a calității procesuale ce revine părților în cadrul litigiului. Așa de pld., constatând că pârta 2 nu are raporturi juridice cu reclamanta, ci cu pârta 1, arbitrajul poate modifica din oficiu calitatea procesuală a pârtei 2, aceasta devenind, din copârta, chemată în garanție față de pârta 1.

În ipoteza în care, ulterior administrării probelor, se constată că unitatea introdusă în cauză din oficiu nu are o răspundere, soluția corectă este de scoatere din cauză, a unității respective, iar nu de respingere a pretențiilor față de ea. Aceasta — deoarece nu există, în realitate, pretenții formulate împotriva unității care a fost introdusă în cauză din oficiu.

2. Administrarea probelor.

Arbitrajul nu se mărginește la admiterea sau respingerea probelor propuse de părți. El trebuie să-și exercite rolul activ, ordonând, chiar și din oficiu, toate probele a căror necesitate se învederează pentru justa și grabnică soluționare a litigiilor. Astfel, pe pildă, expertizele se dispun nu numai la cererea părților, dar și atunci când se constată că probele aflate la dosar sînt neîndeștătoare pentru completa și justa rezolvare a litigiului. De asemenea, se cer relații, în vederea clarificării aspectelor litigioase, de la alte unități socialiste sau organe de stat care sînt obligate să le pună la dispoziția arbitrajului în conformitate cu prevederile art. 28 din Regulile procedurii arbitrale.

3. Verificarea legalității înțelegerilor intervenite între părți.

În cursul soluționării litigiilor, părțile prezintă, uneori, acte prin care tranzacționează asupra pretențiilor deduse spre rezolvare. Rezultatul înțelegerii se concretizează fie într-o recunoaștere totală sau parțială a pretențiilor de către unitatea pârîtă, fie într-o revocare a acțiunii din partea unității reclamante.

O asemenea înțelegere nu i se impune necondiționat organului arbitral. Dimpotrivă. Art. 37 din Regulile procedurii arbitrale prevede că „dacă în cursul soluționării litigiului, părțile se pun de acord, înțelegerea va fi țiu-

nută în seamă în măsura în care va fi conformă cu legea, cu alte dispoziții cu caracter normativ și cu principiile generale ale politicii economice“. Acesta constituie un cadru deosebit de adecvat pentru exercitarea rolului activ al arbitrajului căruia nu i se impun înțelegerile intervenite între părțile litigante, ci dimpotrivă, îi revine îndatorirea de a verifica înțelegerile sub aspectele expres indicate de textul normativ reprodus. Observăm că cercetarea arbitrajului nu se limitează la verificarea împrejurării dacă înțelegerea nu contravine dispozițiilor legale imperative ci implică verificarea conformității înțelegerii cu principiile generale ale politicii economice, sarcină deosebit de importantă și specifică arbitrajului ca organ de jurisdicție economică.

4. Reținerea din oficiu a unor temeiuri de fapt sau de drept diferite de cele pe care s-au întemeiat pretențiile formulate de părți.

Desigur că, în rezolvarea litigiilor se pornește de la analizarea temeiurilor invocate de unitățile reclamante. În măsura în care aceste temeiuri se găsesc greșite ori insuficiente, arbitrajul poate invoca, din oficiu, alte temeiuri care trebuie să fie, desigur, puse în discuția părților.

Este, de pildă, cazul cînd acțiunea în daune se bazează pe răspunderea civilă delictuală (art. 998 sau 1000 C. civ. rom.), deși, unitatea reclamantă avea temei contractual pe care să-și susțină pretențiile la despăgubiri. Interesul invocării de către arbitraj, din oficiu, a acestui temei rezidă în condițiile diferite în care funcționează cele două tipuri de răspundere. Ne referim, cu titlu exemplificativ, la prezumția de culpă care există în sarcina debitorului contractual care nu și-a îndeplinit, în mod conform, obligația, spre deosebire de răspunderea delictuală în cadrul căreia culpa celui chemat să răspundă trebuie dovedită.

În alte cazuri, răspunderea unității socialiste față de care s-au formulat pretențiile se poate întemeia nu numai pe fapta invocată prin acțiune, ci și pe alte fapte generatoare de răspundere. Astfel, de exemplu, cărăușul feroviar este acționat în legătură cu lipsurile constatate de unitatea destinatară la eliberarea transportului. În apărare, cărăușul susține și dovedește că lipsurile s-au datorat modului defectuos în care furnizorul extern — expeditor a ambalat și încărcat produsele în vagon, situație care exclude responsabilitatea cărăușului. Concomitent se constată că furnizorul extern a respins reclamația ce i s-a transmis invocînd întemeiat lipsa unui act de constatare încheiat cu cărăușul care să-i fie opozabil. În ipoteza în care această situație este consecința refuzului cărăușului de a întocmi procesul verbal comercial solicitat de către unitatea destinatară, arbitrajul, exercitîndu-și rolul activ poate angaja răspunderea cărăușului, nu pentru fapta invocată, în acțiune, ci pentru refuzul nejustificat al acestuia de a încheia actul de constatare ce i s-a solicitat.

Se observă că — și de această dată — exercitarea rolului activ determină examinarea litigiului, prin prisma altor fapte decît acelea pe care și-a întemeiat unitatea reclamantă pretențiile

Alteori, acțiunea față de calea ferată este respinsă, întrucît unitatea reclamantă nu a prezentat actele necesare rezolvării pretențiilor sale bazate pe contractul de transport. Astfel, într-un litigiu, pretențiile față de calea ferată au fost respinse pe considerentul că unitatea reclamantă nu a prezentat, în cadrul termenului de prescripție, scrisoarea de trăsură în trafic internațional, în aceste condiții, în lipsa unei reclamații administrative valabile, conform art. 28 din Convenția S.M.G.S., acțiunea față de cărăuș era inadmisibilă.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 652/1983, s-a considerat că organul arbitral trebuia să-și exercite rolul activ pentru a stabili dacă întreprinderea de comerț exterior împotriva — parte în litigiu — „și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau în calitate de comisionară, respectiv dacă a pus la dispoziția reclamantei originalul scrisorii de trăsură internațională și, în cazul în care nu

i-a predat-o, să se analizeze răspunderea acesteia pentru faptul că a pus-o pe reclamantă în imposibilitatea să-și valorifice drepturile față de căsătorie”.

I. ICZKOVITS

Agenda secretarului de consiliu popular

Atribuțiile comitetelor (birourilor) executive cu privire la starea civilă a persoanei

Printre atribuțiile de identificare a persoanei, alături de nume și domiciliul figurează și starea civilă. Ea constituie, noțional, un ansamblu de elemente strict legate de persoană și inseparabile de aceasta.

Starea civilă este determinată de lege. Pentru ca, în mod concret, o persoană să capete o anumită stare civilă este necesar să intervină anumite împrejurări — fapte juridice sau acte juridice — de care legea leagă efecte diferite, interesând statutul juridic al persoanei.

Sînt astfel fapte juridice, evenimentele ce se produc independent de voința omului (nașterea și moartea) ele constituind începutul și sfîrșitul calității de subiect de drepturi și obligații a unei persoane fizice. Sînt acte juridice, alte elemente ale stării civile (căsătorie, divorț, schimbarea numelui etc.) care se produc ca urmare a manifestării de voință a unei persoane și care au ca finalitate înregistrarea sau înscrierea prin mențiune în registrele de stare civilă.

Starea civilă este indivizibilă, în sensul că nu poate fi scindată (de pildă, un copil din căsătorie are această calitate nu numai față de părinții săi dar și în toate celelalte raporturi juridice fiind exclusă posibilitatea ca în unele raporturi persoana să apară în calitatea de copil din căsătorie, iar în altele, cu calitatea de copil, din afara căsătoriei); este indisponibilă, deci nu poate forma obiect al unui act juridic. Tot astfel starea civilă nu poate fi cedată unei alte persoane; este imprescriptibilă, în sensul că nu se poate pierde oricît timp ar fi trecut de la dobîndirea ei chiar dacă în tot acest timp nu s-a făcut uz de ea. De asemenea, folosirea unei anumite stări civile de către o persoană căreia nu-i aparține nu poate duce la dobîndirea acelei stări civile, indiferent de timpul cît s-a folosit de ea. Actele normative care reglementează activitatea de stare civilă sînt următoarele: Decretul nr. 278/1960 cu privire la actele de stare civilă; Instrucțiunile nr. 190/1970 ale M.I. și C.P.C.P. modificate prin Instrucțiunile nr. 80/1975. Cuprind, de asemenea, reglementări cu privire la starea civilă a persoanelor, Codul familiei, Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice; Decretul nr. 32/1954, pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și juridice; Decretul nr. 975/1968, cu privire la nume.

Persoanele desemnate de lege în calitate de delegat de stare civilă. Sînt delegați de stare civilă, potrivit pct. 2 din Instrucțiunile nr. 190/1970, președinții comitetelor executive ale consiliilor populare municipale, sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor; șefii oficiilor de stare civilă din aparatul propriu al comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, șefii misiunilor diplomatice sau ai oficiilor consulare ale R.S.R. în străinătate, precum și cei desemnați de aceștia; comandanții de nave, pentru înregistrarea nașterii, căsătoriei și decesului ce au avut loc pe navă în timpul unei călătorii în afara granițelor R.S.R. (art. 6, alin. 6 din Decretul nr. 278/1960).

Comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare menționate anterior pot desemna în calitate de delegați de stare civilă următoarele persoane: prim-vicepreședintele sau, după caz, un vicepreședinte al comitetului (biroului) executiv; secretarul comitetului (biroului) executiv; șeful

sectorului sau oficiului pentru administrația locală de stat din aparatul propriu al comitetului (biroului) executiv al consiliului popular respectiv; șeful oficiului de stare civilă, precum și funcționarii încadrați pentru efectuarea lucrărilor de stare civilă din aparatul propriu al comitetului (biroului) executiv al consiliului popular respectiv.

Atribuțiile organelor locale ale administrației de stat privind starea civilă. Legea organică a consiliilor populare conferă comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, competența de a îndruma și controla activitatea de stare civilă (art. 53 pct. 1 lit. 1). În acest scop organele locale menționate organizează anual instructaje pentru pregătirea profesională a delegaților de stare civilă, analizînd totodată modul cum se desfășoară activitatea de stare civilă și gradul de cunoaștere a îndatoririlor de serviciu; asigură instruirea delegaților de stare civilă nou încadrați în cadrul oficiilor de stare civilă subordonate ierarhic; sesizează organele de miliție și participă la verificările ce se fac în cazul dispariției certificatelor de stare civilă necompletate.

Activitatea de control se efectuează asupra tuturor operațiunilor de stare civilă începînd de la ultima verificare cuprinzînd și modul de gestionare a certificatelor de stare civilă. Constatările, rezultate ca urmare a controalelor efectuate, precum și măsurile necesare a fi luate pentru îmbunătățirea activității se consemnează sub forma unui proces verbal în registru anume ținut.

În afara activităților de îndrumare și control comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București mai îndeplinesc, prin oficiile de stare civilă, următoarele atribuții: păstrează și țin evidența registrelor de stare civilă exemplarul II, a lucrărilor de stare civilă ce le aparțin și a certificatelor de stare civilă (pct. 3, lit. a, instrucțiunilor nr. 190/1970); se îngrijesc ca păstrarea documentelor de stare civilă să se facă în conformitate cu dispozițiile legale (lit. b); se îngrijesc de copierea registrelor de stare civilă pierdute ori distruse — parțial sau total — din cauză de forță majoră, după exemplarul existent (lit. c); efectuează mențiuni în registrele de stare civilă exemplarul II, pe care le au în păstrare (lit. d); se îngrijesc de asigurarea comitetelor birourilor executive ale consiliilor populare subordonate, cu imprimatele auxiliare necesare activității de stare civilă și asigură tipărirea lor (lit. j); fac propuneri cu privire la stabilirea necesarului de registre și certificate de stare civilă în vederea tipării și asigură distribuția lor comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare subordonate.

În ceea ce privește exercitarea atribuțiilor de stare civilă acestea se îndeplinesc de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor, prin oficiile sau delegații de stare civilă, conform competențelor teritoriale. În acest scop, le revin următoarele atribuții principale cuprinse în actele normative indicate la „reglementarea legală”: înregistrează actele și faptele de stare civilă în registrele de stare civilă și eliberează certificatele de stare civilă; înscrie prin mențiune, pe marginea actului de naștere sau căsătorie, după caz, recunoașterea și stabilirea filiației, înfierea, divorțul și schimbarea numelui sau prenumelui; comunică organelor prevăzute de lege modificările intervenite în starea civilă a persoanelor; asigură reconstituirea registrelor de stare civilă pierdute sau distruse; primește cererile de schimbarea numelui și le trimite, împreună cu toate actele prevăzute de lege, organului de miliție competent a decide; asigură solemnitatea încheierii căsătoriilor; asigură securitatea certificatelor de stare civilă; face propuneri de a se introduce, din oficiu, acțiuni la instanțele judecătorești pentru rectificarea, completarea sau anularea unor înregistrări din registrele de stare civilă, întocmește buletinele statistice de nașteri, căsătorii și deces și le înaintează organelor competente etc.

Contravențiile în domeniul muncii și ocrotirilor sociale

Reglementare: H.C.M. nr. 2494/1969, modificată prin H.C.M. nr. 415/1972, H.C.M. nr. 1287/1973, Legea nr. 24/1976 și Decretul nr. 92/1976.

1. Contravențiile: a) Nerespectarea normelor de protecție a muncii la proiectarea, executarea și amplasarea construcțiilor, agregatelor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și dispozitivelor; b) darea în exploatare fără recepție sau menținerea în funcțiune, totală sau parțială, a construcțiilor, agregatelor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor, dispozitivelor și verificatoarelor noi sau reparate, precum și introducerea unor procese tehnologice, care nu corespund normelor de protecție a muncii; c) importul unor agregate, mașini, utilaje, instalații, dispozitive ori introducerea unor procese tehnologice din alte țări, care nu corespund normelor de protecție a muncii din R.S.R., sau punerea în funcțiune a acestora; d) utilizarea în mod necorespunzător a instalațiilor de iluminat: folosirea tensiunilor periculoase și neasigurarea sau nefolosirea instalațiilor de iluminat de construcție specială, pentru iluminarea locurilor de muncă de la suprafață sau a excavațiilor subterane unde există pericole de incendii sau explozii; e) omologarea de agregate, mașini, utilaje, instalații și dispozitive fără a corespunde normelor și dispozitivelor legale de protecție a muncii, introducerea lor în fabricație astfel omologate sau neomologate, precum și introducerea unor metode noi de exploatare a zăcămintelor de substanțe minerale utile, neavizate și neaprobat de organele competente; f) neînlocuirea documentațiilor tehnice pentru executarea lucrărilor miniere care necesită măsurile speciale de siguranță (exploatarea pilierilor de siguranță a unor straturi subminate sau a zonelor cu pericol de erupții de apă, gaze sau material mărunț, lucrări de redeschidere a unor mine sau sectoare); g) neasigurarea sau nerespectarea în locurile de muncă din subteran a măsurilor privind prevenirea sau combaterea incendiilor, autoaprinderilor, exploziilor și erupțiilor, precum și folosirea focurilor deschise și fumatul în locurile unde acestea sînt interzise. Săvîrșirea unor asemenea contravenții în locurile de muncă de la suprafață se sancționează potrivit hotărîrii privind paza contra incendiilor; h) neluarea măsurilor de protecție a muncii privind depozitarea, transportul, manipularea sau utilizarea materialelor toxice, corosive, inflamabile, explozive sau radioactive, ori a deșeurilor rezultate. **Sancțiunea:** Amendă 1000-3000 lei. (Art. 1).

2. Contravențiile: a) Producerea, importul și punerea în circulație a unor echipamente de protecție și de lucru care nu sînt avizate de Ministerul Muncii, sau fără respectarea avizului acestuia; b) neluarea sau nerespectarea măsurilor de protecție a muncii cu privire la executarea unor lucrări speciale, la înălțime, în medii nocive, în aer comprimat sau rarefiat, cu utilizarea de substanțe sau procese tehnologice noi, precum și neintroducerea de programe pentru lucrări speciale care impun luarea de măsuri suplimentare de protecție a muncii; c) neluarea sau nerespectarea măsurilor de siguranță prevăzute în normele de protecție a muncii și în alte dispozitii normative, la executarea săpăturilor la suprafața solului, a excavațiilor subterane, fonajelor și altor lucrări asemănătoare, precum și neluarea măsurilor pentru prevenirea alunecărilor de teren; d) neîndeplinirea măsurilor de protecție a muncii pentru asigurarea exploatării fără pericole a instalațiilor de sudare a recipientelor-butelii cu gaze comprimate sau lichificate — a lămpilor de benzină, a instalațiilor mecanice sub presiune, a conductelor prin care circulă fluide sub presiune și a altor asemenea instalații sau aparate; e) nerespectarea normelor de protecție a muncii pentru men-

ținerea în stare de bună funcționare și fără pericole de accidentare a agregatelor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și dispozitivelor de protecție a muncii, precum și a normelor privind revizuirea periodică ori repararea la timp a acestora; f) neluarea măsurilor de protecție a muncii pentru prevenirea accidentelor prin electrocutare, întreținerea și repararea instalațiilor și echipamentelor electrice, precum și a măsurilor pentru prevenirea efectelor electricității statice și a descărcărilor atmosferice; g) neasigurarea funcționării în condiții de siguranță a mijloacelor de transport și de ridicat, cum sînt autovehiculele — în incinta unității sau pe trasee în afara drumurilor publice, — locomotivele, vagoanele, vagonetele, tractoarele motodreșine, transbordoarele, macaralele și altele, precum și a mecanismelor și dispozitivelor aferente; h) neînlocuirea sau neținerea la curent a planurilor topografice miniere, a schemelor de aeraj, precum și a evidențelor aerajului minier; i) nedeterminarea conținutului de gaze sau pulberi de mină în exploatarea miniere și neînlocuirea documentațiilor cu privire la clasificarea minelor din punct de vedere al emanațiilor de gaze sau al locurilor de muncă în funcție de conținutul de bioxid de siliciu; j) livrarea sau depozitarea produselor toxice, corosive, inflamabile, explozive sau radioactive, în ambalaje necorespunzătoare, neetichetate, precum și neindicarea pe acestea a pericolului ce-l prezintă și a măsurilor de siguranță ce trebuie respectate; k) încălcarea dispozițiilor legale referitoare la declararea, cercetarea și evidența accidentelor de muncă și a bolilor profesionale, precum și a dispozițiilor referitoare la asigurarea și utilizarea fondurilor de protecție a muncii; l) efectuarea de transporturi manuale sau mecanizate în lucrări miniere cu gabarit necorespunzător; m) neaplicarea parametrilor stabiliți în proiectele metodelor de exploatare și nerevizuirea lucrărilor miniere la fiecărui schimbare a condițiilor de zăcămint. **Sancțiunea:** Amendă 500-1000 lei. (Art. 2).

3. Contravențiile: Neîngrădirea cu balustrade a golurilor, săpăturilor, fundațiilor, fîntinilor părăsite, pușurilor și iluminatoarelor sau neînaltarea grătarelor la suitori; neîngrădirea sau nesemnalezarea gropilor și a cavităților mari create la suprafața solului în urma prăbușirii și supraîncălzirii excavațiilor subterane, a bazinelor, șanțurilor, excavațiilor subterane părăsite sau închise și a altora asemenea; b) neprevăderea sau neutilizarea dispozitivelor de protecție la organele de mașini în mișcare, precum și neasigurarea închiderii accesului la instalațiile cu funcționare nesupravegheată ce prezintă pericol de accidentare; c) neluarea de măsuri tehnice și organizatorice pentru reducerea sub limitele admise a radiațiilor calorice, zgomotelor și vibrațiilor, sau neluarea măsurilor tehnice și organizatorice pentru protejarea personalului față de efectul nociv al radiațiilor calorice, zgomotelor și vibrațiilor de la locul de muncă; d) neprevăderea iluminatului de siguranță — pentru cazurile de avarie sau evacuare — la locurile de muncă de la suprafață, stabilite prin actele normative în vigoare, precum și neasigurarea iluminatului de siguranță fix și portativ din subteran, corespunzător categoriei în care este clasificată mina din punct de vedere al prezentei și debitului de metan; e) neluarea măsurilor de protecție a muncii privitoare la munca prestată în locuri cu condiții deosebite de muncă, precum și încălcarea dispozițiilor legale privind condițiile de muncă ale tinerilor și femeilor, timpul de lucru și timpul de odihnă. **Sancțiunea:** Amendă 300—800 lei. (Art. 3).

4. Contravențiile: a) Neasigurarea organelor competente asupra pericolului de accidentare pe care-l prezintă starea de degradare a clădirilor și anexelor acestora în care se desfășoară activități economice, administrative, sanitare sau social-culturale, precum și neluarea de măsuri imediate pentru înlăturarea lui prin lucrări de întreținere sau reparare; b) nerespectarea măsurilor de protecție a muncii cu privire la depozitarea și stivuirea materiilor prime, produselor finite, semifabricatelor și ambalajelor; c) nerespectarea normelor de protecție a muncii privind organizarea, efectuarea și supravegherea operațiilor de încărcare, descărcare și transport al agregatelor, utilajelor, pieselor, materialelor și produselor de orice fel; d) ne-

respectarea măsurilor de protecție a muncii cu privire la transportul de persoane și materiale în incinta unității sau pe trasee din afara drumurilor publice: e) incredințarea sau permiterea executării, respectiv conducerii sau supravegherii, lucrărilor ori agregatelor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și dispozitivelor, precum și a manipulării materialelor explozive sau a substanțelor radioactive, de către persoane necalificate în meseria respectivă sau neautorizate; f) nerespectarea normelor de protecție a muncii în timpul curățării, întreținerii sau reparării agregatelor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și dispozitivelor; a) nesemnalezarea pericolelor în vederea avertizării persoanelor care-și desfășoară activitatea în mod obișnuit sau ocazional în locurile și zonele periculoase, prin plăci, indicatoare de securitate standardizate sau prin alte mijloace luminoase sau acustice, ori distrugerea acestora; h) nerespectarea măsurilor de protecție a muncii privind organizarea locurilor de muncă, întreținerea și marcarea căilor de acces din interiorul și exteriorul secțiilor ori sectoarelor, întreținerea căilor de transport, circulație și aeraj din subteran, precum și blocarea acestora sau a trecerilor; i) nerespectarea obligațiilor privind acordarea echipamentului de protecție și de lucru, corecta folosire, păstrare, întreținere, denocivizare și reparare a acestuia; j) neefectuarea instructajului de protecție a muncii sau efectuarea acestuia în mod necorespunzător, precum și ne-completarea sau completarea neconformă a fișelor de instructaj; k) neîntocmirea sau neafișarea instrucțiunilor de aplicare a unor norme de protecție a muncii specifice locului de muncă respectiv, conform prevederilor legale; l) nerespectarea măsurilor de protecție a muncii cu privire la interdicția circulației pe vagonete, cărucioare sau benzi de transport în zonele de lucru miniere interzise, inclusiv în porțiunile din galeriile electrificate; m) nerespectarea normelor de protecție a muncii cu privire la desfundarea rostogolalelor. **Sanctiunea:** Amendă 200-500 lei. (Art. 4).

5. **Contravențiile:** a) nerespectarea prevederilor privind propaganda protecției muncii, neasigurarea sau neutilizarea mijloacelor de propagandă cum sînt afișele, panourile, pliantele și altele, precum și distrugerea sau avarierea acestora; b) dotarea sau folosirea de scule care nu corespund normelor de protecție a muncii; c) folosirea necorespunzătoare sau neîntreținerea utilajelor, aparatului, sculelor, dispozitivelor sau verificatoarelor, precum și solicitarea acestora, în procesele tehnologice, peste limita de rezistență admisă; d) neutilizarea dispozitivelor speciale și neluarea măsurilor respective de protecție la scoaterea și punerea curelelor de transmisie, la ungerea, reglarea, verificarea agregatelor, mașinilor, utilajelor și instalațiilor, în timpul funcționării lor; e) schimbarea fără autorizare a destinației instalațiilor de ridicat și transportat, cum sînt macaralele, ascensoarele, podurile rulante, transbordoarele, autovehiculele, locomotivelor și altele, dacă prin aceasta se creează pericol de accidentare; f) avarierea sau îndepărtarea dispozitivelor de protecție de pe agregate, mașini, utilaje și instalații, precum și omiterea montării lor; g) nefolosirea dispozitivelor și echipamentului de protecție și de lucru prevăzute în normele și normativele în vigoare sau întrebuintarea acestora în alte scopuri; h) neluarea măsurilor pentru instalarea și funcționarea de hidranți și puncte de alimentare cu apă potabilă; i) nerespectarea dispozițiilor legale privind întocmirea și trimiterea în termen a rapoartelor, datelor și dărilor de seamă în legătură cu situația privind protecția muncii; j) nerespectarea normelor de protecție a muncii cu privire la captivarea fronturilor de lucru din subteran, respectiv la ringuirea fondurilor din cariere (exploatarea miniere la zi); k) nerespectarea prevederilor monografiilor de armare la susținerea lucrărilor miniere din subteran. **Sanctiunea:** Amendă 100-300 lei. (Art. 5).

6. **Contravențiile:** a) Pontarea inexactă a timpului efectiv lucrat de către încadrații, precum și raportarea eronată a indicilor de îndeplinire a normelor și a stadiului de realizare a sarcinilor din planul de norme; b) aplicarea de normative și norme de muncă pentru orice categorie de personal, fără a avea aprobarea prevăzută de regle-

mentările în vigoare; c) nerespectarea de către executori, la locul de muncă, a parametrilor de funcționare ai mașinilor, utilajelor și instalațiilor prevăzute în documentația tehnică primită la locul de muncă, și care au fost luate în calcul la stabilirea normei de muncă, conducând astfel la forțarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor sau la nerespectarea condițiilor de calitate a producției, ori la consum mare de scule. **Sanctiunea:** Amendă 50-300 lei. (Art. 9).

7. **Contravențiile:** a) neplata contribuției de asigurări sociale de către persoanele fizice și persoanele juridice, altele decît organizațiile socialiste, pentru încadrații lor și reprezentarea la organele direcțiilor județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale și a municipiului București, la datele arătate în contractul de muncă, a actelor necesare pentru vizarea periodică a acestuia; b) ne-depunerea la oficiul de pensii, în termenul stabilit de lege, a dosarului de pensionare a încadratului care a solicitat înscrierea la pensie, completat potrivit legii, ori depunerea dosarului necompletat potrivit legii; c) necomunicarea în termenul legal, la direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, a încadrării în muncă a pensionarilor. în cazurile în care această comunicare este obligatorie. **Sanctiunea:** Amendă 100-500 lei. (Art. 10).

8. **Contravențiile:** a) neîncheierea și neînregistrarea contractelor de ucenicie, precum și nerespectarea de către meșteșugari a obligațiilor prevăzute în aceste contracte; b) încălcarea de către meșteșugari a prevederilor legale referitoare la folosirea forței de muncă în ateliere proprii. **Sanctiunea:** Amendă 50-300 lei. (Art. 11).

Prevederi specifice

1. În cazul în care unele din contravențiile prevăzute la art. 1-5 inclusiv sînt săvîrșite de încadrații aflați în delegare sau de orice alte persoane cărora li s-a permis accesul în unitate, amenda care se aplică acestora este de 50-150 lei, în raport cu gravitatea contravenției. (Art. 6).

2. Neaducerea la îndeplinire la termenele fixate a măsurilor dispuse prin procesele-verbale întocmite de către organele inspecției de stat pentru protecția muncii, a celor prevăzute în contractele colective sau stabilite prin ordinele și dispozițiile organelor ierarhic superioare, constituie contravenție și se sancționează cu amenda prevăzută pentru nerespectarea normelor de protecție a muncii în îndeplinirea cărora au fost dispuse acele măsuri. (Art. 7).

3. Contravențiile la normele privind protecția muncii se constată de către inspectorii pentru protecția muncii din Ministerul Muncii și din cadrul direcțiilor pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. (alin. 1).

Contravențiile la normele privind protecția muncii săvîrșite la locul de muncă de încadrații unităților miniere din subordinea Ministerului Minelor, Ministerului Petrolului și Ministerului Geologiei, precum și cele săvîrșite de alte persoane în incinta acestor unități, pot fi constatate și de încadrații ai ministerelor amintite și ai unităților din subordinea acestora, anume împuterniciții de miniștri respectivi. (alin. 2).

Contravențiile la normele privind protecția muncii prevăzute în art. 1 lit. h, art. 2 lit. e, art. 3 lit. c și art. 4 lit. 1 pot fi constatate și de către inspectorii sanitari de stat, medicii igienisti și epidemiologi din inspectoratele sanitare de stat și din policlinici, precum și de către medicii dispensarelor din întreprinderi. (alin. 3).

Contravențiile la dispozițiile privind normarea muncii se constată de către încadrații Ministerului Muncii, anume împuterniciții în acest scop. (alin. 4).

Contravențiile la normele privind plasarea în muncă, stabilirea, desfășurarea și încetarea raportului de muncă, asigurările sociale și pensiile, precum și exercitarea meseriilor de către meșteșugari în atelierele proprii, se constată de către încadrații Ministerului Muncii și ai direcțiilor pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale anume împuterniciții în acest scop. (alin. 5).

Contravențiile la oricare dintre normele menționate în alin. 1, 2 și 4 pot fi constatate și de directorul direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale și

de șefii compartimentelor din Ministerul Muncii din care fac parte inspectorii, ori de către încadrații anume împuterniciți în acest scop. (alin. 6).

Contravențiile prevăzute la art. 4 lit. e pot fi constatate și de personalul cu atribuții de control și inspecție din cadrul M.A.T.M.C.G.F.F. anume împuternicit în acest scop. (alin. 7). (Art. 12).

4. Persoanele care, potrivit art. 12, constată contravențiile, aplică și amendă prevăzută pentru contravențiile săvârșite. În cazul contravențiilor constatate de organele medicale amendă stabilită prin hotărâre se aplică conform procedurii prevăzute în H.C.M. privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele legale de igienă și de prevenire și combatere a bolilor transmisibile (respectiv H.C.M. nr. 2506/1969; m.n.).

Amenzile pentru contravențiile constatate în domeniul protecției muncii de alte persoane autorizate în acest scop potrivit art. 16 alin. 5 din Legea nr. 32/1968, se aplică de către inspectorii pentru protecția muncii din cadrul direcțiilor pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, respectiv de încadrații acestor direcții împuterniciți să constate contravențiile. (Art. 13).

În măsura în care hotărârea nu dispune altfel, contravențiilor la aceste norme le sint aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 17).

Contravențiile la normele legale privind disciplina financiară

Reglementare: H.C.M. nr. 68/1970 republicată în B. Of nr. 13/1972 și modificată prin Legea nr. 9/1974.

1. **Contravenția:** Schimbarea destinației fondurilor stabilită prin planurile financiare aprobate. (Art. 1/1). **Sancțiunea:** Amendă 400—800 lei. (Art. 2/d).

2. **Contravenția:** Raportarea eronată, din culpă, a modului de îndeplinire a indicatorilor economici sau financiarilor. (Art. 1/2). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

3. **Contravenția:** Aprobarea și efectuarea, contrar normelor legale, de către ordonatorii de credite, a virărilor de credite bugetare, a constituirii și angajării fondurilor de rezervă bugetară la dispoziția comitetelor executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București, precum și efectuarea de plăți peste creditele bugetare anuale și alocațiilor trimestriale. (Art. 1/3). **Sancțiunea:** Amendă 100—400 lei. (Art. 2/a).

4. **Contravenția:** Nerespectarea termenelor prevăzute de normele legale privind vărsarea sumelor reprezentând veniturii de stat și a altor drepturi cuvenite statului sau nedeterminarea exactă a sumelor de vărsat. (Art. 1/4). **Sancțiunea:** Amendă 200—500 lei. (Art. 2/b).

5. **Contravenția:** Netransmiterea, în condițiile și la termenele legale, a comunicărilor privind vărsămintele la buget sau a situației privind repartizarea teritorială a beneficiului, impozitului pe circulația mărfurilor și excedentului de mijloace circulante. (Art. 1/5). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

6. **Contravenția:** Calcularea eronată, din culpă, a amortizării, datorită necuprinderii unor fonduri fixe în calcul sau cuprinderii lor cu o valoare de inventar mai redusă ori cu o normă de amortizare mai mică. (Art. 1/6). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

7. **Contravenția:** Neurmărirea realizării, potrivit prevederilor legale, a sumelor datorate de persoane juridice sau persoane fizice, provenite din relații contractuale interne sau externe sau a penalizărilor stabilite ca urmare nerespectării obligațiilor contractuale. (Art. 1/7). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

8. **Contravenția:** Neînregistrarea comenzilor primite de către organizațiile socialiste care au sarcini privind executarea de lucrări, furnizarea de produse ori prestarea de

servicii pentru populație. (Art. 1/8). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

9. **Contravenția:** Organizarea, fără aprobarea organelor competente, a unor spectacole teatrale, muzicale, coregrafice, de circ, cinematografice sau a unor manifestări sportive, fără plată. (Art. 1/9). **Sancțiunea:** Amendă 300—600 lei. (Art. 2/c).

10. **Contravenția:** Eliberare de invitații sau acordarea de locuri gratuite la spectacolele teatrale, muzicale, coregrafice, de circ, cinematografice sau la manifestările sportive, organizate cu plată, în afara celor prevăzute prin normele legale. (Art. 1/10). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 9).

11. **Contravenția:** Tipărirea sau folosirea de bilete sau invitații pentru intrarea la spectacolele de orice fel și la manifestările sportive, organizate cu plată, fără respectarea normelor legale cu privire la evidența și folosirea formularelor cu regim special. (Art. 1/11). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 9.

12. **Contravenția:** Prezentarea la organele bancare a unor documente ori situații conținând date eronate stabilite din culpă, în legătură cu creditele, premiile sau alte fonduri pentru plăți în numerar. (Art. 1/12). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

13. **Contravenția:** Nedepunerea în termenul stabilit, la organele bancare, a situației valorilor materiale cu care sint garantate creditele obținute, în vederea regularizării datorțiilor din conturile de împrumut, precum și neîncredințarea organelor bancare asupra lichidării stocurilor în vederea rambursării creditelor. (Art. 1/13). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

14. **Contravenția:** Disponerea de plăți din conturile organizațiilor socialiste drept contravaloare a unor mărfuri neprimite, lucrări neexecutate sau servicii neprestate. (Art. 1/14). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

15. **Contravenția:** Întocmirea eronată a documentelor justificative ale operațiunilor economico-financiare sau neînscirarea în acestea a tuturor elementelor necesare determinării exacte a operațiunii consemnate, săvârșite din culpă, precum și neîntocmirea acestor documente la termenele stabilite. (Art. 1/15). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

16. **Contravenția:** Neefectuarea înregistrărilor în contabilitate, în termenele stabilite în conformitate cu dispozițiile legale. (Art. 1/16). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

17. **Contravenția:** Nerespectarea termenelor legale pentru depunerea la organele în drept a situației lunare privind realizarea principalilor indicatori economici-financiarilor, a bilanțurilor, fișelor lunare de calcul a amortizărilor și a situațiilor periodice privind calculul și vărsarea la buget a veniturilor de stat ori înscrierea în acestea, din culpă, a unor date eronate. (Art. 1/17). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

18. **Contravenția:** Nerespectarea termenelor legale pentru verificarea, analizarea și centralizarea bilanțurilor. (Art. 1/18). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

19. **Contravenția:** Neremiterea în termenele stabilite a listelor de inventariere a valorilor materiale aflate în custodie, către organizația socialistă căreia îi aparțin valorile respective. (Art. 1/19). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

20. **Contravenția:** Neexecutarea în termenele stabilite a dispozițiilor obligatorii, date ca urmare controlului efectuat de organele de control financiar, precum și a măsurilor dispuse în urma verificărilor efectuate de organele de control financiar intern, ori comunicarea din culpă a unor date eronate în legătură cu executarea acestora. (Art. 1/22). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 9.

21. **Contravenția:** Neîndeplinirea obligației legale de a pune la dispoziție sau de a elibera organelor de control financiar documentele și datele necesare exercitării controlului financiar. (Art. 1/23). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 9.

22. **Contravenția**: Încadrarea de personal fără a se înscrie în evidențele organizației socialiste datele referitoare la locul nașterii și la domiciliul lor sau fără ca aceștia să fi prezentat nota de lichidare eliberată de ultima unitate la care a funcționat. (Art. 1/24). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

23. **Contravenția**: Nereținerea, din drepturile cuvenite personalului, a sumelor exigibile datorate de aceștia sau neremiterea potrivit destinației a sumelor reținute, precum și neurmărirea oricăror alți debitori decît cei prevăzuți la pct. 7. (Art. 1/25). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 9.

24. **Contravenția**: Necomunicarea deciziilor de imputare către cei în cauză, în termen de 15 zile de la data emiterii lor. (Art. 1/26). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 4.

25. **Contravenția**: Neîndeplinirea obligației legale de transmitere, la noile locuri de muncă ale personalului, a debitelor de orice fel ale acestora rămase nerecuperate. (Art. 1/27). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 4.

26. **Contravenția**: Neurmărirea pe toată durata prescripției, a revenirii la starea de solvabilitate a debitorilor trecuți, potrivit legii, în evidență separată, pe motiv de insolabilitate. (Art. 1/28). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 4.

27. **Contravenția**: Neclarificarea, în termen legal, a sumelor în curs de lămurire, înregistrate în evidența contabilă. (Art. 1/29). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

28. **Contravenția**: Încadrarea, menținerea sau trecerea în funcție de gestionar sau de control financiar a unei persoane care are antecedente penale ce duc, potrivit legii, la interzicerea ocupării unei asemenea funcții sau care a fost obligată, prin hotărîre judecătorească definitivă, la confiscarea bunurilor dobîndite ilicit, conform L. nr. 18/1968, (Art. 1/30). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

29. **Contravenția**: Încadrarea, menținerea sau trecerea în funcția de gestionar a unei persoane care nu îndeplinește condițiile legale privitoare la vîrstă, studii și stagiu. (Art. 1/31). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

30. **Contravenția**: Încadrarea sau trecerea în funcția de gestionar sau de control financiar a unei persoane fără să se fi obținut în prealabil de la organele de miliție relații scrise (sau cazierul judiciar adus direct de persoana interesată) cu privire la antecedentele penale ale acesteia, ori dacă a fost obligată, prin hotărîre judecătorească definitivă la confiscarea bunurilor dobîndite ilicit, conform L. nr. 18/1968. (Art. 1/32). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

31. **Contravenția**: Încadrarea sau trecerea în funcția de gestionar a unei persoane fără o dovadă eliberată, în condițiile legii, de organizația socialistă în care a fost anterior încadrată, din care să rezulte dacă a produs pagube avutului obștesc, natura acestora și dacă ele au fost acoperite. (Art. 1/33). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

32. **Contravenția**: Neluarea măsurilor legale pentru constituirea garanțiilor și pentru reținerea ratelor la termen și în cuantumul legal. Art. 1/34). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

33. **Contravenția**: Nerecuperarea din garanțiile în numerar, în condițiile legii, a pagubelor produse în gestiuni. (Art. 1/35). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 4.

34. **Contravenția**: Predarea-primirea unei gestiuni fără respectarea condițiilor legale. (Art. 1/36). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

35. **Contravenția**: Nefectuarea inventariilor la termenele și în condițiile legale, ori neînregistrarea minusurilor sau plusurilor în gestiuni. (Art. 1/37). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

36. **Contravenția**: Neluarea măsurilor pentru începerea verificării cazurilor de depreciere, degradare sau distrugere de bunuri din gestiune, în termen de 3 zile de la data sesizării. (Art. 1/38). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

37. **Contravenția**: Nedepunerea la organele de drept, în termenele stabilite, a situației pagubelor sau a situației

realizării planului controlului financiar intern. (Art. 1/39). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

38. **Contravenția**: Refuzul de a semna, în condițiile legii, actele de control întocmite de organele de control financiar-bancar, precum și de a da explicații scrise la cererea acestor organe. (Art. 1/40). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 9.

39. **Contravenția**: Nefectuarea, cel puțin o dată pe lună, a controlului ierarhic operativ-curent prevăzut de L. nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar și H.C.M. nr. 1047/1970, în ceea ce privește gospodărirea mijloacelor materiale și bănești. (Art. 1/41). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 9.

40. **Contravenția**: Neținerea la zi a registrului de casă sau înscrierea în acesta, din eroare, a unor date inexacte. (Art. 1/42). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

Prevederi specifice

1. **Contravențiile se constată și sancțiunile se aplică de:**
a) persoanele cu atribuții de control, inspecție și revizie al M.F., al băncilor și din cadrul c.f.i. precum și revizorii de gestiune și, conform prevederilor art. 10 lit. h din L. nr. 2/1973, și personalul Curții Superioare de Control Financiar; b) Încadrății M.F., al băncilor și administrațiilor financiare, circumscripțiilor financiare și serviciilor financiare anume împuterniciți de conducătorii acestor organe; c) Încadrății, avînd cel puțin funcția de economist din compartimentele financiar-contabile ale ministerelor, celorlalte organe și organizații centrale, departamentelor, centralelor industriale și celorlalte organizații economice asimilate acestora, precum și ale consiliilor populare, anume împuterniciți de conducătorul organului sau organizației în cadrul căreia funcționează încadratul respectiv sau, după caz, de comitetul executiv al consiliului popular. Acești încadrăți constată și sancționează în exercitarea atribuțiilor de îndrumare sau verificare a unităților subordonate organelor și organizațiilor din care fac parte. (Art. 3 alin. 1). De asemenea au competența să constate contravenții și să aplice sancțiunile și următoarele persoane: inspectorii Consiliului Culturii și Educației Socialiste, ai comitetelor județene de cultură și educație socialistă și ai Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București, precum și instructorii centrali din C.N.E.F.S. anume împuterniciți de conducătorii acestor organe, pentru faptele prevăzute la art. 1 punctele 9, 10 și 11, fiecare în cadrul competențelor sale legale; Încadrății D.C.S., ai direcțiilor județene de statistică și ai Direcției municipale de statistică București, anume împuterniciți de conducătorii acestor organe pentru faptele prevăzute la art. 1 pct. 2; ofițerii și subofițerii de miliție, pentru faptele prevăzute la art. 1 punctele 30 și 31 cu privire la gestionari; șefii de servicii sau secții ori asimilați acestora, anume împuterniciți de conducătorii organizațiilor de stat, cooperatiste sau altor organizații obștesc. (Art. 3 alin. 2).

2. Odată cu aplicarea sancțiunii pentru contravențiile prevăzute la art. 1, agentul constator poate acorda contravenientului un termen de cel mult 60 de zile pentru remedierea deficiențelor constatate, dacă aceasta necesită timp. Înăuntrul termenului acordat nu se pot aplica noi sancțiuni pentru fapte de aceeași natură. (Art. 4).

3. La organizațiile socialiste care, potrivit normelor legale (L. nr. 15/1972) conduc registrul unic de control, agenții constatori sînt obligați să înscrie în acest registru toate contravențiile constatate și sancțiunile aplicate, indiferent dacă încheie sau nu proces-verbal, precum și termenul acordat pentru lichidarea deficiențelor. La celelalte organizații socialiste, termenul acordat pentru remedierea deficiențelor se înscrie, după caz, fie în procesul-verbal, fie în chitanța eliberată de agentul constator, în cazul plății pe loc a jumătății din minimul amenzii. (Art. 5).

4. În măsura în care în cuprinsul hotărîrii nu se dispune altfel, contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 12).

CONTRACTE ECONOMICE ȘI COMERCIALE INTERNAȚIONALE

D

DOCUMENTE COMERCIALE (DE PLATĂ) PENTRU LIVRĂRI LA EXPORT.

Totalitatea documentelor prin care se face dovada livrării unui anumit lot de marfă la export — în cantitatea, calitatea, la data și în condițiile de transport convenite prin contract — poartă denumirea generică de documente comerciale sau de expediție. Denumirea de documente comerciale este atribuită prin Regulile uniforme privind incaso (Publicația 322) care menționează că „expresia documente comerciale vizează facturi, documente de proprietate ori alte documente analoge, sau orice alte documente, oricare ar fi, altele decât documentele financiare”. Aceleași Reguli uniforme stabilesc sfera de cuprindere a noțiunii de documente financiare și anume: „expresia documente financiare vizează cambii, bilete de ordin, cecuri, chitanțe de plată sau alte instrumente analoge, utilizate pentru a obține plata sumelor de bani”. În practica întreprinderilor noastre de comerț exterior, aceste documente poartă denumirea de documente de plată. Redăm alăturat un tabel cu principalele documente, grupate după natura operațiunilor pe care le atestă.

Documentele de plată se supun controlului financiar preventiv, potrivit prevederilor din Cadrul comun elaborat de Curtea Superioară de Control Financiar și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1982. Potrivit acestui act normativ (grupa XI) conducătorii serviciilor de export din întreprinderile de comerț exterior (compartimente de specialitate) răspund de: a) legalitatea, necesitatea, oportunitatea, economicitatea și realitatea operației înscrisă în factură; b) existența autorizației de export; c) concordanța datelor din factură cu cele din contractele externe, inclusiv modalitățile de plată, condițiile de calitate, termene stabilite; d) existența tuturor anexelor și documentelor ce sînt prevăzute în contracte, acreditive, etc și care să asigure încasarea contravalorii mărfurilor livrate; e) concordanța datelor privind calitatea, sortimentul, calitatea și data exportului cu cele din contractele externe, declarații vamale, scrisori de trăsură, conosamente, specificații etc.; f) respectarea condițiilor și termenelor de facturare stabilite de B.R.C.E. conform procesului verbal de termene încheiat. Controlul financiar preventiv pe baza documentației prezentate de compartimentul de specialitate, verifică dacă: a) operația este legală, necesară, oportună și economică; b) s-au respectat condițiile contractuale cu privire la preț, termen de livrare, de probă, etc.; c) documentele remise la încasare sînt conforme condițiilor acreditivelor sau garanțiilor bancare; d) în factura externă pentru uz intern valoarea exportului a fost corect stabilită în valută și lei și dacă s-a repartizat pe destinații conform actelor normative privind operațiunile de decontare rezultate din activitatea de comerț exterior; e) conturile de decontare și sediile băncilor furnizorului și plătitorului sînt corect indicate. Importanța controlului financiar preventiv rezultă din următorul caz. La prezentarea unor documente comerciale de plată B.R.C.E., fără să se facă controlul financiar preventiv, s-a făcut afirmația în adresa de remitere că documentele corespund condițiilor prevăzute în creditul documentar. Banca plătitoare externă a refuzat plata pentru lipsa unor certificate de calitate. Pentru prejudiciul astfel creat întreprinderii, prin omisiunea culpabilă privind controlul financiar preventiv, au răspuns cei în cauză.

Denumirea	cine îl emite (semnează)	cine urmărește emiterea (semnarea)
● Documente comerciale de identificare calitativă, cantitativă și valorică a mărfurilor livrate		
— factura comercială	exportatorul	exportatorul
— specificații	exportatorul	exportatorul
— factura consulară	reprezentanța diplomatică a țării importatorului	exportatorul
● Documente de transport		
— conosamentul maritim sau fluvial	comandantul navei	I.E.P. sau NAVROM
— duplicatul scrisorii de trăsură internațională pentru transportul feroviar	stația de cale ferată	ROMTRANS și producătorul
— scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier	încărcător și întreprinderea de transporturi internaționale	ROMTRANS și producătorul
— scrisoarea de transport internațional aerian	Agenția TAROM	ROMTRANS
— recipisa poștală	oficiul poștal	ROMTRANS
— adeverința de primire pentru expediere	ROMTRANS	ROMTRANS
● Documente de asigurare		
— polița de asigurare	ADAS	NAVLOMAR ROMTRANS
● Documente care atestă calitatea, cantitatea, și originea mărfurilor livrate		
— procesul-verbal de recepție calitativă și cantitativă	vînzătorul și cumpărătorul	producătorul
— certificatul de recepție calitativă și cantitativă	O.C.M. sau institut specializate	producătorul
— buletin de analiză	producătorul	producătorul
— certificat de calitate	producătorul	producătorul
— certificat de garanție	producătorul	producătorul
— certificat de origină	Camera de Comerț și Industrie	exportatorul
— certificat fito-sanitar	institute specializate	producătorul
— certificat sanitar-veterinar	institute specializate	producătorul

DOMICILIAREA CREDITULUI DOCUMENTAR — decizia luată de părțile dintr-un contract comercial internațional cu privire la locul (țara, orașul și banca) unde se face plata definitivă a documentelor comerciale prevăzute de credit. Domicilierea creditului prezintă importanță atunci cînd se utilizează forma acreditivului, deoarece în funcție de locul plății crește sau scade eficiența operațiunii de export-import prin încasarea mai devreme sau mai tîrziu a sumelor datorate de plătitor. Sub acest aspect distingem: **creditul domiciliat în țara vînzătorului**, care prezintă avantajul pentru exportator că poate încasa contravaloarea mărfii, în principiu, imediat după ce documentele de export au fost depuse la banca sa și aceasta a controlat și a găsit documentele în strictă concordanță cu prevederile acreditivului; **exportatorul mai are și avantajul că nu va avea de suportat nici un fel de cheltuieli sub formă de comisioane sau speze bancare, acestea fiind supor-**

tate (cînd contractele nu prevăd altfel) de către cumpărător; **acreditivul domiciliat în țara vînzătorului** mai poartă și denumirea de credit la vedere (sight documentary credit; f. credit documentaire à vue); **creditul domiciliat în țara cumpărătorului**, are drept consecință faptul că exportatorul va putea încasa contravaloarea mărfurilor exportate numai după ce documentele vor ajunge la banca străină și după ce aceasta le-a controlat și le-a găsit în regulă. În practică locul de domiciliere a acreditivului rezultă din modul de redactare a documentului de deschidere; astfel, expresia „plătibil la ghișeele dv.“, sau a alteia similare, înscrisă într-un aviz de deschidere adresat B.R.C.E. se interpretează în sensul că acreditivul în cauză este domiciliat la București. Dacă creditul documentar este sub formă de scrisoare de credit comercial, aceasta este domiciliată, în toate cazurile, la banca emitentă a L/C. respective. În cazurile în care, din anumite motive, un acreditiv nu poate fi domiciliat la București sau în situația în care modalitatea de plată este L/C, negociatorul întreprinderii de comerț exterior exportatoare trebuie să se preocupe pentru înscrierea în contract a **clauzei de ramburs telegrafic**; prin această clauză se înțelege dreptul pentru banca exportatorului (B.R.C.E.) de a fi rambursată de către banca ordonatoare, pe baza unui aviz telegrafic, prin care prima (B.R.C.E.) îi confirmă acestuia din urmă că a primit și a expediat (de regulă, prin avion) documentele prevăzute de acreditiv, în strictă concordanță cu prevederile acestuia. Ca urmare, timpul de curier (20—30 zile) se reduce în favoarea vînzătorului, care își va încasa prețul mărfurilor livrate mai repede, ceea ce contribuie la ridicarea eficienței.

DOSARUL DE DERULARE A CONTRACTELOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE — constituie evidența tehnico-operativă privind încheierea și executarea unui anumit contract reflectînd toate datele necesare, precum și faza în care se află derularea lui; are următoarele funcții: în primul rînd, reflectă condițiile în care a fost perfectat contractul comercial internațional — respectarea normelor imperative privind autorizațiile de export-import, referatele de vînzare-cumpărare etc. —, precum și toate clauzele de livrare și plată; constituie sursa primară, și cea mai importantă, pentru întreg sistemul informațional în comerțul exterior privind derularea, toate datele de seamă fiind inspirate din dosarele de evidență a contractelor comerciale internaționale; datele pe care le reflectă dosarele de evidență și documentele pe care le conține au forță probantă, pînă la proba contrarie, constituind punctul de plecare pentru rezolvarea oricăror reclamații și litigii externe, precum și pentru eventualele anchete administrative sau penale privind modul de perfecționare și derulare a respectivelor contracte comerciale internaționale. **Dosarul de derulare a contractelor de export** se formează de îndată ce a fost încheiat contractul comercial internațional și cuprinde toate documentele privind fazele esențiale, începînd cu negocierea și pînă la deplina perfecționare a lui: cererea de ofertă și oferta vînzătorului extern; avizul unității producătoare-exportatoare, cînd este cazul; referatul de vînzare-cumpărare; autorizația de export, aprobările sau avizele organelor centrale competente pentru anumite situații impuse de dreptul intern; contractul de vînzare-cumpărare internațională; în cazul în care vînzarea-cumpărarea s-a perfectat prin confirmarea ofertei, sau prin comandă acceptată etc., este indicat să se întocmească o notă scurtă, cu relatarea momentului încheierii contractului și a documentelor respective. În dosarul de derulare se păstrează toate copiile documentelor emise de întreprinderea de comerț exterior și originalele celor primite care reflectă, executarea, modificarea și încheierea contractului comercial în cauză. Dintre acestea nu pot lipsi factura proforma emisă de întreprinderea producătoare a mărfurilor exportate, factura comercială externă, declarația vamală, nota de stabilire în lei a prețului în valută și decontarea către producător etc. De asemenea, în cazul în care au fost reclamații externe, la dosar este necesar să se afe fișa de reclamație. Intocmită potrivit normelor de drept în vigoare. Un alt document este **nota de realizare la export**, care se întocmește în toate cazurile în care se efectuează exporturi (respectiv

importuri), pentru care nu se emit facturi comerciale externe (respectiv nu se întocmește declarații vamale de import), printre care operațiunile enumerăm: plățile făcute direct de clienții externi pentru care nu se solicită prezentarea unor documente justificate prin bancă (ex.: valorificarea mostrelor etc.). **Dosarele de derulare a contractelor de import** cuprind aceleași documente, în plus avizul beneficiarului de import și fișa tehnică precum și nota de realizare la import. După ultimul act de executare sau de soluționare definitivă a reclamațiilor, dosarul de derulare se încheie printr-o notă recapitulativă și se păstrează la arhivă, potrivit normelor de drept în această materie. Pentru ca dosarele de derulare să nu prezinte dubii la eventuale reanalize, este necesar ca odată cu vizarea notei de închidere să fie vizat și fiecare document în parte.

DERULARE — ansamblul activităților desfășurate de către vînzător, cumpărător și terțe unități privind fabricarea (obținerea) obiectului contractului, efectuarea controlului, ambalarea, expedierea și transportul mărfurilor pînă la destinație, în condițiile stabilite de părți, precum și cele privind plata prețului, prin intermediul băncilor comerciale. Dacă noțiunea de executare a contractelor sugerează mai mult sensul juridic al îndeplinirii de către părți a obligațiilor contractuale asumate — în cazul vînzării, predarea lucrului și plata prețului —, noțiunea de derulare are un conținut mai larg, sugerînd o serie de activități materiale și economice, menite să conducă la transferarea în natură a mărfurilor de la vînzător la cumpărător. Evident, efortul de derulare a exporturilor revine, în mare parte vînzătorului, care joacă un rol mult mai activ decît cumpărătorul. De regulă, cumpărătorul extern, după ce și-a îndeplinit obligațiile de a asigura plata (deschiderea acreditivului, scrisoare de garanție), are o atitudine de expectativă, activitatea sa rezumîndu-se în general la urmărirea primirii la termen, în condițiile contractuale stabilite, a mărfurilor cumpărate. Așa fiind, și noțiunea de derulare are o anumită dimensiune pentru vînzător și alta pentru cumpărător, fiind neîndoios faptul că livrarea unei mărfi conforme imprimă contractului de vînzare internațională caracteristicile sale cele mai importante. Complexitatea operațiunilor legate de fabricarea (obținerea) mărfurilor care fac obiectul contractului extern, precum și cele privind expedierea lor la destinație și efectuarea încasărilor și plăților externe, inclusiv soluționarea unor eventuale litigii, fac ca întreprinderea de comerț exterior să fie nevoită a antrena colaborarea sub diferite forme a unor unități sau organizații specializate în efectuarea unor asemenea operațiuni. Participanții la derularea contractelor execută din dispoziția întreprinderii de comerț exterior o serie de activități menite să ducă la îndeplinirea obligațiilor asumate de către aceasta prin contractul extern precum și la valorificarea drepturilor ce-i revin ca parte contractantă. Prin urmare, în funcție de natura și complexitatea obiectului contractului, întreprinderea de comerț exterior antrenează participarea întreprinderii furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import, precum și a altor unități cum ar fi: întreprinderi specializate în efectuarea expedițiilor și asigurărilor internaționale; unități bancare; unități vamale; organizații specializate în controlul și recepția mărfurilor; comisii de arbitraj internațional ș.a. Pentru participarea acestor unități, întreprinderile de comerț exterior întocmesc o serie de documente ce cuprind instrucțiuni de lucru, conform cu obligațiile asumate prin contractul extern. Redăm în tabelul de mai jos sinteza operațiunilor, respectiv a activităților ce se desfășoară în legătură cu derularea contractelor de vînzare comercială internațională care au ca obiect exporturi.

DERULAREA EXPORTURILOR —

— ACTIVITĂȚI — DOCUMENTE

● **Activități premergătoare livrărilor**

- remiterea contractului extern, în limba română, de către întreprinderea de comerț exterior, întreprinderii producătoare
- elaborarea programului de lucru pe fiecare contract
- urmărirea aprovizionării cu unele materiale de către cumpărătorul extern (când este cazul)
- verificarea îndeplinirii condițiilor de plată a prețului
- efectuarea controlului de calitate (recepția)
- marcarea și ambalarea mărfurilor

● **Expedierea mărfurilor de către întreprinderea producătoare — decontarea prețului în lei**

- planificarea mijloacelor interne de transport de către întreprinderea producătoare
- remiterea de către întreprinderea de comerț exterior a scrisorilor de trăsură internaționale, întocmite de Romtrans, pentru transportul feroviar
- comunicarea de către întreprinderea de comerț exterior a aprobării de expediere a mărfurilor în port, dată de comandamentul portului, prin grija întreprinderii de exploatare portuare (la Galați și Brăila, prin Navrom)
- încărcarea în mijloacele de transport și predarea mărfurilor cărașului intern
- remiterea documentelor de livrare întreprinderii de comerț exterior: factură „proforma”, scrisoarea de trăsură internă sau internațională (duplicat) cu semnătura cărașului, certificate de calitate, garanție, analize de laborator etc.
- virarea de către întreprinderea de comerț exterior, în termen de maximum 5 zile de la obținerea declarației vamale, a contravalorii în lei a prețului extern determinat prin înmulțirea acestuia cu cursul de revenire pe produs din care se scad cheltuielile externe și comisionul I.C.E.
- rambursarea creditelor primite de la bancă de către întreprinderea producătoare: 10% avans, 20% pentru mărfurile pregătite, dar care nu au putut fi expediate, 20% pe documente de transport; alte credite, cu dobândă, primite pînă la încasarea prețului în lei

● **Livrarea prin trafic maritim**

- asigurarea tonajului în condiția de livrare FOB: avizarea cumpărătorului, navlosirea navei de către cumpărător și primirea instrucțiunilor de expediere.
- navlosirea tonajului în condiția de livrare CIF și C and F: cerere de tonaj către Navlomar, în baza instrucțiunilor de expediere primite de la cumpărător; avizul de navlosire și transmiterea contactului (Ch/P) de către Navlomar, întreprinderii de comerț exterior; avizarea de sosirea navei de către armator, prin Navlomar.
- transmiterea dispoziției de transport și vămuire, a notei de comandă pentru conosament și a instrucțiunilor de expediere de către întreprinderea de comerț exterior, întreprinderii de exploatare portuare, cu cel puțin 10 zile înainte de sosirea navei.
- încărcarea mărfurilor pe navă, prin întreprinderea de exploatare portuare, potrivit cargoplanului: în condiția FOB pe chelbuiala vinzătorului, pînă la bordul navei; în condiția FOB-aramă și CIF inclusiv stivuirea (arimarea) lor.
- avizarea cumpărătorului extern de către întreprinderea de comerț exterior cu privire la expedierea mărfurilor.
- asigurarea mărfurilor, cînd contactul o prevede
- obținerea de către întreprinderea de exploatare portuare a conosamentului curat și remiterea lui întreprinderii de comerț exterior, împreună cu celelalte documente de expediere.

● **Livrarea prin trafic terestru, aerian și combinat**

- avizarea cumpărătorului extern de către întreprinde-

rea de comerț exterior — primirea instrucțiunilor de expediere.

- remiterea dispoziției de transport și vămuire (conformă cu instrucțiunile de expediere și creditul documentar), de către întreprinderea de comerț exterior, întreprinderii Romtrans.
- remiterea de către întreprinderea de comerț exterior, celei producătoare, a scrisorilor de trăsură internaționale, întocmite și primite de la Romtrans.
- expedierea mărfurilor în vagoane compacte de către întreprinderea producătoare, iar prin vagoane colective, de către Romtrans.
- pentru expedierea în trafic combinat, întreprinderea de comerț exterior transmite întreprinderii Romtrans dispoziția de transport și vămuire, cererea de tonaj și nota de comandă pentru conosament; după expedierea mărfurilor de către întreprinderea producătoare, transmite la Romtrans toate elementele de identificarea mărfii.
- în toate cazurile, după expedierea mărfii, întreprinderea de comerț exterior avizează cumpărătorul extern.

● **Încasarea prețului în valută**

- determinarea sumei de încasat prin luarea în considerare a tuturor cheltuielilor efectuate în contul cumpărătorului și prin recalcularea prețului în funcție de clauza valutară.
- emiterea facturii și constituirea setului de documente comerciale (de plată).
- verificarea strictei conformități dintre documentele de plată și prevederile creditului documentar — înlăturarea nepotrivirilor și împlinirea lacunelor.
- prezentarea la BRCE a documentelor de plată înlăuntrul termenului de expirare a valabilității creditului, — iar pentru acreditivele domiciliat la banca cumpărătorului, cu luarea în considerare a timpului de curier
- în cazul modalității de plată prin LC, emiterea cambiei de valoare a facturii, pe numele băncii emitente, și remiterea setului de documente la plată sau la acceptare (în cazul plății la termen).
- dacă plata se face prin incaso documentar, documentele se depun la bancă însoțite de o cambie trasă asupra cumpărătorului, în ordinul expres dat băncii externe de a dresa protest în cazul refuzului de plată.
- în cazul în care cumpărătorul este dintr-o țară membră a C.A.E.R., încasarea prețului se face prin incaso cu acceptare ulterioară.

● **Preluarea mărfurilor la destinație — reclamații**

- la preluarea mărfurilor de către cumpărător se face controlul de calitate utilizîndu-se obligatoriu modalitatea de control prezentă în contract.
- în cazul constatării unor lipsuri cantitative sau calitative cumpărătorul poate face reclamații, în termenul și în condițiile prevăzute în contract.
- întreprinderea de comerț exterior, după consultarea celei producătoare, răspunde cumpărătorului extern, urmărind concilierea pe cale amiabilă.
- căile de soluționare a reclamației, în cazul în care este întemeiată sînt: înlăturarea defecțiunilor, acordarea de bonificații, returnarea mărfii necorespunzătoare și înlocuirea cu marfă de bună calitate.

DERULAREA IMPORTURILOR ÎN TRAFIC MARITIM

- în condiția F.O.B. port străin navlosirea tonajului se face prin întreprinderea Navlomar. Potrivit prevederilor art. 17 din contractul model „în vederea navlosirii navelor și a prospectării oportune a pieței tonajului liber întreprinderea de comerț exterior va întocmi și va trimite cererile de tonaj întocmite pe formularul tip în 3 exemplare cu 30—45 zile (în funcție de relația de transport) înainte de data disponibilității mărfurilor în porturile de încărcare”. Cererile de tonaj constituie pentru Navlomar obligația de a angaja tonajul în condițiile cele mai avantajoase obținibile în raport de marfă, relația de transport, situația pieței navlurilor la data angajării, precum și a existenței tonajului liber și a urgenței transportului. Cererile de tonaj de-

puse se consideră ferme și irevocabile. Dacă mărfurile urmează să fie asigurate pe timpul transportului întreprinderea de comerț exterior va transmite mandatarului cererea de asigurare în vederea asigurării la ADAS. Această cerere se depune la mandatară în timpul util, astfel încât marfa să fie asigurată și riscurile de manipulare și transport maritim să fie acoperite înainte de începerea voiajului din portul de încărcare. Potrivit contractului pentru serviciu portuar, întreprinderea de comerț exterior remite întreprinderii de exploatare portuară **dispoziția de transport și vămuire** pentru fiecare navă și partidă de marfă, dacă este posibil imediat după perfectarea contractului extern de import, dar nu mai târziu de 10 zile înainte de sosirea navelor în port; se anexează documentele necesare denulării operațiunilor portuare. Subliniem că vor fi indicate cu exactitate: denumirea și adresa beneficiarului de import; greutatea maximă a coletelor, greutatea volumetrică la mărfurile de masă, instrucțiuni privind condiții speciale de manipulare, depozitare și conservare a mărfurilor, modul de ambalare, marcajul etc. După încărcarea mărfurilor pe navă în portul extern, întreprinderea de comerț exterior transmite avizul privind mărfurile încărcate, în care se indică: denumirea navei și a mărfii, numărul contractului, marcajul, număr de colete și greutatea bruto-neto pe fiecare fel de marfă, sorturi, dimensiuni și calități, ambalaj, specificația coletelor peste 5 tone, numărul dispozițiilor de transport și vămuire; de asemenea, se vor remite instrucțiuni de operare a navei constând din: indicarea lungimii navei, număr de hambare și dimensiunile gurilor pe care le au acestea, dacă nava dispune de instalații de ridicare și puterea lor, dacă marfa este depozitată în spații înguste, în contul cui se face curățenia hambarelor, cui aparține materialul de stivuire etc. Avizul trebuie să fie însoțit de: cargo-planul navei, extras din contractul comercial privind clauzele referitoare la transport și din contractul de navlosire. De asemenea, întreprinderea de comerț exterior va remite copii de pe avizările către beneficiarii de import, pentru ca aceștia să urmărească și să obțină de la aceștia dispozițiile de reexpediere a mărfurilor. Întrinderea de exploatare portuară prela mărfurile de la navă, atât în transport direct cât și indirect, în baza conosamentului, manifestelor și listelor de descărcare, întocmite de agentul navei. Preluarea se face prin numărarea coletelor originale, fără cântărire, cu excepția celor vizibil avariate, care se vor inventaria și cântări în prezența reprezentantului navei și cu încheierea actului constatator, opozabil acestuia. Întrinderea de exploatare portuară îi revine obligația să prezinte comandantului portului cererea pentru programarea zilnică a vagoanelor și a mijloacelor de transport auto necesare reexpedierii mărfurilor sosite din import către beneficiarii interni, după care efectuează reexpedierea mărfurilor, așa cum au fost primite de la nave, fără sortări, lotizări etc., la adresele indicate de întreprinderea de comerț exterior. În final, întreprinderea de exploatare portuară întocmește și remite întreprinderii de comerț exterior documentele de primire a mărfurilor de la navă, constând în cargoraport, protest la armator, proces-verbal de constatare încheiat cu organul căpitaniei portului, copie de pe avizul de reexpediere ș.a.: Reușita mărfurilor importate; decontarea importurilor.

DERULAREA IMPORTURILOR ÎN TRAFIC FEROVIAȘ ȘI RUTIER — în condiția de livrare franco frontieră vânzătorului extern se face prin grija întreprinderii de comerț exterior. Potrivit condițiilor din contractul extern și a avizării primite de la vânzătorul extern privind pregătirea mărfurilor pentru livrare, întreprinderea de comerț exterior importatoare întocmește **dispoziția de transport și vămuire** pentru import pe care o remite întreprinderii Romtrans — mandatară în contractul economic de expediții internaționale — împreună cu dispoziția de dirijare la intern a mărfurilor ce vor fi importate. Dacă mărfurile urmează să fie asigurate pe timpul transportului, întreprinderea de comerț exterior va remite la Romtrans — înainte de începerea încărcării mărfurilor în mijlocul de transport — și o cerere (aviz) de asigurare, pe baza căreia Romtrans îndeplinește formalitățile de asigurare la ADAS. În baza dispoziției de transport și vămuire, și a celorlalte docu-

mente primite, Romtrans transmite corespondenților externi instrucțiuni de expediere pentru import; de asemenea, trimite instrucțiuni de lucru, privind denularea importurilor, conforme cu dispoziția de transport și vămuire, agențiilor și punctelor sale de la frontieră. După efectuarea formalităților de vămuire, Romtrans expediază mărfurile din stațiile sau punctele de frontieră, în ambalajul în care au sosit, destinatarilor interni prevăzuți în dispozițiile de dirijare, pe baza cantităților înscrise în documentele internaționale de transport respective — recepția cantitativă sau calitativă, reambalarea, sortarea, cântărirea sau marcarea acestor mărfuri nefiind în sarcina mandatarului. Pentru mărfurile de import sosite în localitățile sau punctele de frontieră cu vagoane colective formate de expeditori, iar beneficiarii (destinatarii) indicați în dispozițiile de dirijare la intern) își au sediul în aceste localități sau puncte de frontieră, dovada predării mărfurilor respective o constituie procesul-verbal de predare-primire încheiat cu beneficiarii respectivi, la ridicarea mărfii din magazia vamală. În acest caz predarea mărfurilor se face cantitativ (ca număr de colete sau bucăți) pe baza greutății înscrise în documentul de transport internațional. Pentru mărfurile de import sosite în localitățile sau punctele de frontieră cu documente de transport în care figurează ca destinatar Romtrans sau altă unitate și care urmează să fie reexpediate în țară sau repredate, conform indicațiilor date prin dispozițiile de dirijare la intern, dovada reexpedierii mărfurilor respective se face cu avizul de reexpediere pe care aceasta îl trimite destinatarului în termen de 24 de ore de la reexpedierea sau repredarea mărfii. Copii ale proceselor-verbale de predare/primire și de pe avizul de reexpediere vor fi remise în termen de 24 ore din momentul predării, reexpedierii sau repredării mărfurilor respective întreprinderii de comerț exterior. Specificațiile care însoțesc mărfurile sosite din import se remit de către Romtrans — în funcție de numărul existent de exemplare — în următoarea ordine de prioritate: organului vamal, destinatarului intern și întreprinderii de comerț exterior. Romtrans avizează despre sosirea mărfurilor din import în localitățile sau punctele de frontieră, prin trimiterea declarațiilor vamale de import. În cazul când Romtrans nu a primit dispozițiile necesare vămuirii și dirijării la intern a acestor mărfuri, va informa în termen de 24 de ore întreprinderea de comerț exterior, cerându-i să-i trimită dispozițiile respective. În cazurile în care transporturile prezintă avarii sau lipsuri vizibile ca aspect exterior, mandatară va cere organelor competente să încheie procese-verbale de constatare conform reglementărilor legale în vigoare, anexând cite un exemplar din acestea la documentele de transport. Mandatară are obligația de a instrui anticipat beneficiarul mărfurilor de import ca, în cazul în care contractul de transport nu se intrerupe în localitatea sau punctul vamal de frontieră iar documentele de constatare sînt însoțite de un proces-verbal preliminar de constatare a unor lipsuri sau avarii întocmit de una din căile ferate participante la transport, să ceară stației de cale ferată de destinație să încheie procesul verbal prevăzut de convențiile internaționale feroviare. V: Recepția mărfurilor importate; decontarea importurilor.

DETERMINAREA PREȚULUI DE FACTURARE A MĂRFURILOR LIVRATE LA EXPORT. În contractele comerciale de vânzare internațională, în funcție de natura mărfurilor, prețurile pot fi determinabile sau determinate. În cazul mărfurilor pentru care în contract s-a înscris un preț determinabil, la data facturării loturilor livrate este necesar să se țină seama de clauza înscrisă în contract. Astfel, dacă printr-un contract care are ca obiect vânzarea de benzină a căruia preț urmează să fie determinat în baza cotației bursei de la Rotterdam din data conosamentului semnat de comandantul navei, la facturare se va lua în calcul cotația oficială, care, potrivit regulilor de funcționare a acestei burse, este în condiția de livrare FOB Rotterdam. Dacă prin contract s-a prevăzut livrarea FOB Constanța, din cotația oficială se va scădea suma prevăzută în contract ca reprezentând cheltuielile de transport pentru fiecare tonă. Dacă prin contract prețul mărfii pe unitate de produs este ferm determinat, prețul de facturare va fi cel

În atenția cititorilor!

Se află sub tipar lucrarea :

„CARTEA LUCRĂTORULUI DIN COMERȚ”

care cuprinde :

- organizarea activității comerciale
- gestiuni și gestionari
- aprovizionarea și comercializarea mărfurilor
- evidența gestionară
- revizorii de gestiune — control gestionar
- răspunderea în activitatea comercială
- cazuri, spețe judecătorești și de expertiză contabilă

Oficiile poștale primesc abonamente, cu predarea lucrării la domiciliu, prețul unui exemplar fiind 20 lei.

Un instrument util, în activitatea de zi cu zi :

„CARTEA LUCRĂTORULUI DIN COMERȚ”

stabilit de părți. În situația în care alături de prețul ferm s-a înscris și o clauză de limitare a riscurilor valutare, la facturare va trebui să se țină seama de fluctuațiile valutare. De exemplu, în cazul în care prin contract s-a adoptat un preț ferm de 2 000 dolari pe unitate de produs pentru evitarea urmărilor unor eventuale fluctuații valutare s-a înscris clauza D.S.T., potrivit căreia în situația în care cursul dolarului S.U.A. de la data expedierii mărfii se va schimba față de cel de la data încheierii contractului cu mai mult de $\pm 1\%$ prețul va fi rectificat corespunzător. La data livrării, comercialistul cu derularea se informează la B.R.C.E. cu privire la cursul D.S.T.-ului în raport cu dolarul S.U.A. din ziua când s-a făcut expedierea (data consamentului); într-o primă ipostază, constată că D.S.T.-ul este mai mare decât cursul dolarului cu $1,2\%$; ca urmare, prețul inițial va fi revizuit: $2000 + 1,2\% \times 2000 = 2024\$$. Dacă la data expedierii mărfurilor se constată o apreciere a dolarului cu $1,3\%$, prețul unitar de facturare va fi de $2000 - 1,3\% = 1974\$$. La fel se va proceda și în situația în care contractul conține o clauză privind dreptul vânzătorului (în special la exporturi complexe) de a revizui prețul în funcție de indicii de scumpire a unor materii prime, manoperă și energie. La prețul de facturare determinat după criteriile prezentate se adaugă cheltuielile efectuate de vânzător în contul cumpărătorului. V : Clauza privind prețul în contractele comerciale; Cheltuielile de export.

DREPTUL APPLICABIL CONTRACTELOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE. Consecința internaționalității contractelor comerciale constă în faptul că raportul juridic la care fi dă naștere iese de sub guvernarea unui anumit sistem de drept național, contractului respectiv fiindu-i aplicabile mai multe izvoare de drept: tratatele internaționale, uzanțele comerciale uniforme, unul din sistemele de drept național. Problema care se pune în practica contractelor comerciale internaționale este aceea de a ști care anume sistem de drept național este aplicabil. Întrebarea își găsește rezolvarea pe două căi diferite: părțile au dreptul să aleagă un anumit sistem de drept pe care să-l implanteze în contract printr-o clauză expresă, sistemul de drept astfel ales de-

venind legea contractului (Lex contractus); dacă părțile omit să înscrie în contract un anume sistem de drept, sarcina de a stabili dreptul aplicabil revine, în caz de litigiu, arbitralului, după criteriul locului încheierii contractului sau al executării lui. Care anume sistem de drept este indicat să fie ales? Răspunsul rezultă din speța următoare. În cadrul rezolvării unui litigiu rezultat dintr-un contract de vânzare de mășline de către o firmă din Grecia către o întreprindere română de comerț exterior, învindu-se neînțelegeri referitor la calitatea mărfii livrate s-a pus problema criteriilor de care depinde determinarea proprietăților calitative ale unor asemenea produse și modul de a se efectua calibrajul lor. Contractul era supus, printr-o clauză explicită, legii române, care însă nu prevede absolut nimic referitor la cultura mășlinilor. În consecință, Comisia de arbitraj din București a trebuit să înlăture — sub aspectul arătat, deci parțial — incidența legii noastre, aplicând-o pe cea greacă, deoarece cuprinde toate reglementările necesare în vederea soluționării pricinii. Așadar concluzia care se desprinde este aceea că sistemul de drept ales este indicat să aibă o legătură cu obiectul contractului el putând fi al țării vânzătorului, al țării cumpărătorului sau al unei țări terțe. În situația în care părțile au ales drept Lex contractus sistemul de drept român, contractului respectiv i se vor aplica normele de drept prevăzute de Codul civil și de Codul comercial, precum și de alte legi care întregesc cadrul comun al dreptului civil. În raporturile comerciale internaționale nu pot fi invocate normele dreptului economic. Aceste norme au o dublă limitare în aplicarea lor: se aplică numai în raporturile născute între unități economice și între acestea și organele ierarhic superioare; normele de drept economic nu pot trece granița țării, având deci o aplicație strict teritorială. Practica C.A.B. este constantă în acest sens. Menționăm că L. nr. 71/1969 cuprinde o largă secțiune (II) intitulată „Contractele externe” normele de drept astfel stabilite fiind obligatorii pentru toate unitățile care participă la activitatea de comerț exterior.

dr. Al. DETEȘAN

Sub tipar:

SERVICIILE PUBLICE

Lucrarea tratează, în 12 capitole, competența, procedura și taxa de timbru, privind:

- transmiterea bunurilor (vinzări, succesiuni, donații)
- acte de stare civilă și autoritate tutelară
- impozite și certificate privind starea financiară
- permise și autorizații
- autentificări și legalizări de acte
- acțiuni judecătorești
- titluri executorii
- plingeri și contestații
- servicii sociale și medicale
- servicii comunale și de spațiu locativ.

Pentru a vă asigura primirea lucrării, încheiați abonamente la oficiul poștal local, prețul unui exemplar fiind de 20 lei.

OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE

INTREPRINDEREA DE SCULE ȘI ELEMENTE HIDRAULICE FOCSANI

Bd. București nr. 16
Telefon 15600, int. 169
Telex 53243

RULMENȚI :

— GE. 15 ES buc. 4
— E8 buc. 14
— NK×20 buc. 12
— NKi 35/30 buc. 4
— RK 45×52×18 buc. 19
— IK 45×55×22 buc. 18
— 45×55×38 buc. 6
— RNA 49/22 buc. 10
— K 50×55×20 buc. 32
— IK 50×55×25 buc. 30
— IK 50×69×23 buc. 4
— 55×72×35 buc. 6
— 63/22 buc. 4
— IK 63×71×20 buc. 12
— IK 65×75×28 buc. 16
— K80×88×39 buc. 12
— 130 K HNA buc. 50
— E 200/110 fci buc. 6
— NU 203 buc. 10
— NU 207 buc. 7
— NU 210 buc. 7
— NU 216 buc. 2
— 219 buc. 4
— Q 220 buc. 22
— NU 220 buc. 2
— NU 221 buc. 128
— NA 224 buc. 2
— 224 buc. 2
— 305 buc. 8
— NA 307 buc. 7
— 307 buc. 4
— NUP 303 buc. 4
— NJ 310 buc. 2
— 310 buc. 2
— 310 buc. 2
— NU 417 buc. 2
— 607 buc. 65
— 623 buc. 30
— 625 buc. 33
— 709 buc. 21
— 1009 buc. 10
— 1026 buc. 2
— 1211 buc. 5
— 1212 buc. 4
— 1213 buc. 3
— 1305 buc. 3
— 1307 buc. 2
— 1310 buc. 8
— NAX 1523 buc. 5
— NAX 1523 buc. 2
— 2035 buc. 12
— 2200 buc. 7
— NS 2204 buc. 4
— 2212 buc. 6
— NU 2212 NA buc. 3
— 2213 buc. 5
— 2217 NI buc. 4
— 2306 NU buc. 2
— 2306 buc. 16
— 2307 buc. 2
— NJ 2320 buc. 1
— 3006 buc. 1
— NN 3007 K buc. 2
— NN 3008 KP 51 buc. 10

— NN 3009 KP 51 buc. 5
— NN 3013 buc. 2
— NKi 3016 K buc. 3
— 3020 buc. 10
— 3028 buc. 2
— NN 3072 buc. 2
— 3203 buc. 2
— 3207 buc. 10
— 3209 buc. 15
— 3209 buc. 5
— 3212 buc. 6
— 3214 buc. 15
— 3215 buc. 18
— 3217 buc. 9
— 3220 buc. 3
— 3220 buc. 3
— 3306 buc. 18
— 3309 buc. 10
— 3310 buc.
— 3310 buc. 12
— 3310 buc. 1
— 3310 buc. 5
— 4200 buc. 16
— 4210 buc. 4
— 4900 buc. 5
— NA 4005 buc. 8
— 3308 buc. 30
— ANA 4900 buc. 45
— 4901 buc. 6
— 4902 buc. 45
— 4903 buc. 25
— 4903 buc. 7
— 4903 buc. 10
— NA 4903 buc. 9
— NA 4906 buc. 6
— NA 4907 buc. 10
— 4907 buc. 8
— 4908 buc. 20
— 4909 buc. 4
— 4911 buc. 11
— 4913 buc. 5
— 4914 buc. 5
— 4916 buc. 4
— 4920 buc. 4
— NU 4922 buc. 35
— NNU 4924 buc. 4
— 4928 buc. 4
— 6007 buc. 1500
— 6009 buc. 100
— 6011 buc. 100
— 6012 buc. 100
— 6014 buc. 50
— 6015 buc. 40
— 6019 buc. 50
— 6028 buc. 15
— 6030 buc. 3
— 6032 buc. 2
— NA×6040 buc. 2
— 6206 buc. 1200
— 6212 buc. 750
— 6214 buc. 25
— 6215 buc. 69
— 6216 buc. 7
— 6217 buc. 5
— 6217 buc. 6
— 6218 buc. 22
— 6219 buc. 6
— 6220 buc. 11
— 6220 buc. 15
— 6220 buc. 5
— 6221 buc. 2
— 6221 buc. 23
— 6222 buc. 2

— 6222 buc. 3
— 6303 buc. 56
— 6304 buc. 450
— 6305 buc. 1000
— 6308 buc. 300
— 6315 buc. 15
— 6316 buc. 3
— 6317 buc. 3
— 6411 buc. 70
— 6414 buc. 6
— 6417 buc. 3
— 6418 buc. 8
— 6419 buc. 3
— 6590 buc. 30
— 7212 Sp buc. 45
— 7212 buc. 127
— 7212 buc. 29
— 7215 buc. 95
— 7218 buc. 200
— 7303 buc. 100
— 7306 buc. 700
— 7307 buc. 20
— 16003 buc. 20
— 16007 buc. 200
— 16008 buc. 200
— 16009 buc. 200
— 16010 buc. 150
— 16012 buc. 400
— 16013 buc. 100
— 16017 buc. 10
— 22215 buc. 2
— 22308 buc. 3
— 222308 buc. 10
— 22310 buc. 30
— 22310 buc. 70
— 22312 buc. 4
— 22314 buc. 2
— 22320 buc. 15
— 30314 buc. 10
— 32020x buc. 320
— 32212 buc. 60
— 32220 buc. 4
— 32311 buc. 10
— 32313 buc. 10
— 51101 buc. 13000
— 51103 buc. 1000
— 51113 buc. 700
— 51117 buc. 20
— 51118 buc. 10
— 51126 buc. 60
— 51201 buc. 100
— 51205 buc. 2000
— 51206 buc. 3400
— 51210 buc. 10
— 51218 buc. 10
— 51226 buc. 6
— 51305 buc. 600
— 74550/74850 buc. 5
— 113060/113100 buc. 5
— 202620 buc. 190
— 234418 buc. 15
— 234422 buc. 10
— 236208 buc. 4
— 236206 buc. 2

Întrebări și răspunsuri

● INTREPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA NUTREȚURILOR COMBinate, Galați —

Potrivit prevederilor art. 27 și 30 din Legea nr. 1/1977, în fondul total de retribuire asupra căruia se calculează impozitul nu se includ drepturile de autor sau colaborator extern, retribuțiile pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile, ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate ca atare prin legislația muncii. Veniturile obținute din muncă, altele decât cele asupra cărora se calculează impozitul pe fondul total de retribuire, se impun în continuare potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data adoptării legii nr. 1/1977. În consecință, sumele plătite respectivilor muncitori, pe bază de contracte-angajament, sînt supuse în continuare impozitului pe venit cu cotele și în condițiile prevederilor art. 34 și 21 din Decretul nr. 153/1954 cu modificările ulterioare.

● C.A.P. SĂRULEȘTI, Călărași, 1)

Impozitul pe fondul total de retribuire se stabilește pe baza fondului de retribuire brut realizat așa cum este definit la art. 6 din Legea nr. 2/1977. Acest fapt rezultă și din cuprinsul primului alineat al art. 7 din Legea menționată care prevede că impozitul pe fondul de retribuire se plătește în cooperativele agricole de producție din fondul de retribuire realizat, determinat potrivit prevederilor art. 6. Acest fond nu cuprinde retribuirea aferentă persoanelor încadrate cu contracte de muncă, retribuire care se impune separat conform prevederilor Legii nr. 1/1977. 2) Venitul mediu anual ce revine pe un cooperator în funcție de care sînt aplicate cotele de impozit prevăzute de art. 8 din Legea nr. 2/1977 se stabilește prin raportarea fondului de retribuire impozabil brut la numărul membrilor cooperatori care în anul de impunere au efectuat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a cooperativei. Venitul mediu anual stabilit după acest criteriu pentru calcularea impozitului pe fondul de retribuire are în vedere, alături de alte măsuri, participarea unui număr cit mai mare de cooperatori la muncile agricole astfel încît să se asigure brațele de muncă necesare în perioadele cînd se solicită un volum mai mare de muncă. 3) În ce privește ultima problemă menționăm că potrivit prevederilor legale se impune fondul de retribuire brut efectiv realizat, adică veniturile în bani și în natură repartizate membrilor cooperatori pentru munca prestată. Ca atare, reținerile ce se fac în cursul anului pentru eventualele nerealizări de plan dacă nu sînt repartizate la sfîrșitul anului membrilor cooperatori nu se cuprind în fondul

de retribuire impozabil al anului respectiv.

● CORNEL SABĂU, Arad — În conformitate cu prevederile Legii finanțelor (art. 152) plățile din conturile unităților socialiste se efectuează, de regulă numai cu consimțămîntul acestora, beneficiarii fiind obligați să efectueze plata produselor preluate, după recepția acestora. Stabilirea unui termen de acceptare a plăților de către beneficiari, are în vedere posibilitatea efectuării de către aceștia a verificărilor necesare în legătură cu produsele respective, evitîndu-se achitarea unor produse ce nu au fost primite sau recepționate, sînt de calitate necorespunzătoare etc. În cazul decontărilor prin tranzit achitat se aplică prevederile art. 154 (4) din Legea finanțelor, în care se prevede că :

„achitarea mărfurilor se efectuează de unitatea intermediară la primirea documentelor de decontare, întocmite de furnizor, pentru mărfurile efectiv expediate, cu dreptul de a refuza ulte-

rior eventualele diferențe constatate la primirea, recepția și decontarea mărfurilor de către beneficiarii finali. În cazul tranzitului achitat unitatea intermediară este obligată să prezinte băncii dispoziția de încasare asupra beneficiarului mării în ziua următoare acceptării plății către furnizor. Este evident că, în această situație, stabilirea unui termen de acceptare pentru unitatea intermediară are în vedere nu recepția și verificarea produselor, care se efectuează de către beneficiarul final care primește produsele, ci numai verificarea faptului dacă din factură și documentele anexate — avize de expediție — rezultă în mod clar datele necesare pentru a se putea face refac-turarea mării. În această situație termenul de acceptare de maximum 10 zile, care se fixează în mod normal bazelor de aprovizionare și desfacere nu este justificat, mai ales că există posibilitatea de a se efectua refuz ulterior. De aceea, prin circulara nr. 8N/1983 (pct. 4) s-a precizat că, în cazul decontărilor prin tranzit achitat, termenul de acceptare pentru baze va fi stabilit la maximum 3 zile lucrătoare, termene mai mari putîndu-se stabili numai pentru situații deosebite.

INTREPRINDEREA DE MAȘINI UNELTE ACCESORII ȘI SCULE — BAIA MARE

str. Baia Sprie nr. 160

Livreză pe bază de comandă, fără repartitie, cu maximă operativitate (circa 30 zile) următoarele tipuri de unelte pneumatice portative :

● Mașini pneumatice de găurit formă dreaptă sau loarea de 4 200—5 780 lei/buc.

● Mașini pneumatice de înșurubat formă dreaptă sau pistol cu diametrul șurubului M 4—10 la valoarea de 5 660—6 675 lei/buc.

● Mașini pneumatice de filetat cu diametrul maxim al tarodului M 8 la valoarea de 6 795—7 440 lei/buc.

● Mașini pneumatice de curățat cu ace și tăiat coordonate de sudură efectuînd 4 100 lovituri pe minut în valoare de 2 992 lei/buc.

● Motoare pneumatice staționare de 0,2—0,5 CP în valoare de 3 325—3 700 lei/buc.

Precizăm că pentru toate tipurile de unelte pneumatice cuprinse în programul nostru de fabricație putem prezenta celor interesați o demonstrație practică cu performanțele tehnice ale produselor ce vă interesează.

Comenziile dvs. mai pot fi comunicate și pe bază de telex la următorul număr 033321.

Informații suplimentare la telefonul nostru nr. 1 66 73 prefix 994.